

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Sammanfattning

Utbildningsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med förslag till anslag m.m. för budgetåret 2011. I betänkandet behandlas också motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena. Utskottets ställningstagande gäller under förutsättning att riksdagen antar regeringens förslag till utgiftsram för 2011 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Propositionen innehåller ett förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434). Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. För regeringens lagförslag, se bilaga 4.

Förslaget till ändring innebär även att den nya högskolan Stockholms dramatiska högskola enligt 1 kap. 18 § högskolelagen får överlåta förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning till ett utländskt lärosäte. Riksdagens beslut ska därför enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen fattas genom ett beslut som minst tre fjärdedelar av de röstande ställer sig bakom eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Propositionen innehåller flera förslag till särskilda satsningar. Regeringen föreslår ett lärapaket med fortsatt lärarlyft, stärkt pedagogiskt ledarskap, vidareutbildning av obehöriga lärare, stärkt kompetens hos sfi-lärare och forskarskolor för lärare. Förslaget innebär bl.a. att 826 miljoner kronor avsätts för lärarlyftet 2011 och att 200 miljoner kronor avsätts för förskolelyftet under samma period. Därtill föreslås att 60 miljoner kronor avsätts för administration av systemet med lärarlegitimation och 20 miljoner kronor för det särskilda rektorslyftet.

Regeringen avsätter vidare medel för en tydligare utvärdering av elevernas kunskaper med tidigare betyg och fler nationella prov. Regeringen föreslår att 15 miljoner kronor avsätts för fortbildningsinsatser i samband med förslaget om betyg fr.o.m. årskurs 6. För att införa fler nationella prov i årskurs 6 och 9 samt att anpassa de nationella proven till den reformerade gymnasieskolan föreslår regeringen att 82 miljoner kronor avsätts

för 2011. Regeringen föreslår också att 400 miljoner kronor avsätts för att förlänga det särskilda stimulansbidraget för att stärka basfärdigheterna läsa, skriva och räkna. Den nu pågående satsningen på matematik, naturvetenskap och teknik (MNT) förlängs ett år. För detta ändamål avsätter regeringen 200 miljoner kronor 2011. Regeringen föreslår vidare att 10 miljoner kronor avsätts för fortsatt arbete mot mobbning i grund- och gymnasieskolan under 2011.

När det gäller gymnasieskolan anser utskottet att regeringen bör återuppta förhandlingar med Sveriges Kommuner och Landsting kring de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna med anledning av den nya gymnasieskolan.

I propositionen görs den största satsningen någonsin på lärlingsutbildning. För att stimulera lärlingsutbildningen i den reformerade gymnasieskolan tillförs 44 miljoner kronor 2011. Totalt vill regeringen satsa 794 miljoner kronor för perioden 2011–2014 på att skapa 30 000 lärlingsplatser inom gymnasieskolan. Ett särskilt lärlingsstatsbidrag ska vidare stimulera lärlingsutbildningen inom den gymnasiala vuxenutbildningen. Satsningen motsvarar 5 900 årsplatser för 2011–2014. Totalt beräknas satsningen inom yrkesvux inklusive studiestöd uppgå till 566 miljoner kronor för perioden 2011–2014.

I höstilläggsbudgeten för 2010 (prop. 2010/11:2) gjordes en utökad satsning på yrkesvux för 2010. I denna proposition föreslås att satsningen fortsätter även under 2011. Av den anledningen tillförs 250 miljoner kronor. Regeringen avsätter vidare 55 miljoner kronor 2011 för att öka tillgången på yrkeshögskoleplatser och platser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) i Västra Götalandsregionen. För att ge fler arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år som saknar fullständig grundskole- och gymnasieutbildning möjlighet att komplettera sin utbildning ökas antalet utbildningsplatser i komvux under 2011–2013. För 2011 tillförs 50 miljoner kronor för detta ändamål.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) beslutade riksdagen om en tillfällig satsning på 10 000 extra högskoleplatser för 2010 och 2011 till 25 universitet och högskolor till en kostnad om totalt 700 miljoner kronor per år (bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126). Denna satsning fortsätter 2011.

Den stora satsning på forskning och innovation som presenterades i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) och som riksdagen beslutade om våren 2009 (bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) för perioden 2009–2012 genomförs nu successivt. År 2012 beräknas resurserna till forskning ha ökat med 5 miljarder kronor jämfört med 2008. I budgetpropositionen föreslås, i enlighet med vad som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen, en ökning med 500 miljoner kronor för 2011. Av detta belopp läggs 300 miljoner kronor på satsningar på strategiska forskningsområden. Vidare tillförs lärosätenas anslag för forskning och utbildning på forskarnivå 200 miljoner kronor.

Regeringens budgetförslag innebär att de samlade anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och Universitetsforskning uppgår till ca 54,5 miljarder kronor.

Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets gemensamma budgetalternativ samt Sverigedemokraternas budgetalternativ redovisas i särskilda yttranden. I bilaga 2 ges en översikt över regeringens och nämnda partiers förslag till anslag för 2011 inom utgiftsområde 16.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Utskottets överväganden	9
1 Inledning	9
2 Lagförslag	9
Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	9
3 Kapitaltillskott till holdingbolag	10
Bemyndigande	10
4 Barn- och ungdomsutbildning	13
Inledning	13
Resultat	13
Finansieringsprincipens tillämpning i fråga om den nya gymnasieskolan	21
Anslagen för 2011	21
1:1 Statens skolverk	21
1:2 Statens skolinspektion	23
1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	24
1:4 Sameskolstyrelsen	26
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	27
1:6 Särskilda insatser inom skolområdet	30
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	31
1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	32
1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	33
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	34
1:11 Förstärkning av basfärdigheter	35
5 Vuxenutbildning	36
Anslagen för 2011	36
Inledning	36
Resultat	36
1:12 Bidrag till vissa studier	38
1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan	38
1:14 Utveckling av vuxenutbildning m.m.	40
1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning	41
1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.	43
6 Universitet och högskolor	44
Inledning	44
Resultat	45
Anslagen för 2011	47
2:1 Högskoleverket	48
2:2 Verket för högskoleservice	50
Anslagen för grundutbildning vid universitet och högskolor	51
Anslagen för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor	54
2:52 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	56

2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	57
2:54 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	58
2:55 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	59
7 Forskning	61
Inledning	61
Resultat	61
Anslagen för 2011	62
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	63
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	64
3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning	64
3:4 Rymdforskning	65
3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	66
3:6 Institutet för rymdfysik	67
3:7 Kungl. biblioteket	67
3:8 Polarforskningssekreteriatet	68
3:9 Sunet	68
3:10 Centrala etikprövningsnämnden	69
3:11 Regionala etikprövningsnämnder	69
3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål	70
8 Gemensamma ändamål	70
Inledning	70
Resultat	71
Anslagen för 2011	71
4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet	72
4:2 Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer	73
4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet	74
4:4 Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning	74
9 Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden	75
Särskilda yttranden	77
1. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden, punkt 2 (S, MP, V)	77
2. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden, punkt 2 (SD)	79
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	81
Propositionen	81
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	82
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	84
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	88
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	91
Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)	91

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434). Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 1.

2. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden

a)

Riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 på det sätt som framgår av bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 15 och avslår motionerna 2010/11:Ub354, 2010/11:Ub426 yrkandena 1–4 och 2010/11:Ub459.

b)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 2.

c)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kr under 2012 och 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 3.

d)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kr under 2012 och 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 4.

e)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 5.

f)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 6.

g)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning besluta om bidrag till yrkeshögskolan, kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 986 920 000 kr under 2012 och högst 613 080 000 kr under 2013–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 7.

h)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m. besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor, universitet och högskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 77 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 8.

i)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 9.

j)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 000 kr under 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 10.

k)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 873 000 000 kr under 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 11.

l)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:4 Rymdforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kr under 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11: 1 utgiftsområde 16 punkt 12.

m)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kr under 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 13.

n)

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 16 punkt 14.

Stockholm den 2 december 2010

På utbildningsutskottets vägnar

Margareta Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Margareta Pålsson (M), Mikael Damberg (S)¹, Oskar Öholm (M), Louise Malmström (S)², Betty Malmberg (M), Thomas Strand (S)³, Jan Ericson (M), Caroline Helmersson Olsson (S)⁴, Håkan Bergman (S)⁵, Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S)⁶, Nina Lundström (FP), Jabar Amin (MP)⁷, Yvonne Andersson (KD), Richard Jomshof (SD)⁸, Rossana Dinamarca (V)⁹ och Roger Haddad (FP).

^{1–9} Avstår från ställningstagande under punkt 2.

Utskottets överväganden

1 Inledning

Utbildningsutskottet behandlar i det följande regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011 vad gäller utgiftsområde 16 samt motionsyrkanden som berör budgeten för detta utgiftsområde. Utskottets ställningstagande gäller under förutsättning att riksdagen antar regeringens förslag till utgiftsram för 2011 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Utgiftsområdet Utbildning och universitetsforskning omfattar barn- och ungdomsutbildning, vuxenutbildning, högskoleverksamhet och forskning. I utgiftsområdet ingår även myndigheter inom skol-, vuxenutbildnings- och högskoleområdena, vissa myndigheter inom forskningsområdet samt medlemsavgifter till Unesco och verksamheten vid svenska Unescorådet.

De samlade kostnaderna inom utgiftsområdet uppgår till ca 258 miljarder kronor inklusive medel från kommuner och landsting.

2 Lagförslag

Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).

Propositionen

Det ankommer på regeringen att föreskriva om benämningen för universitet och högskolor med statlig huvudman. Föreskrifter om detta finns i bilaga 1 till högskoleförordningen (1993:100).

I en bilaga till högskolelagen (1992:1434) anges de universitet och högskolor med statlig huvudman som får utfärda en gemensam examen. I bilagan anges bl.a. Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm. Efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 har riksdagen godkänt att verksamheterna vid Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm ska ingå i en högskola fr.o.m. den 1 januari 2011 (bet. 2009/10: UbU1, rskr. 2009/10:126). Regeringen har genom förordningen (2010:1064) om ändring i högskoleförordningen (1993:100) föreskrivit att den nya högskolan ska benämnas Stockholms dramatiska högskola fr.o.m. den 1 januari 2011.

Mot denna bakgrund föreslås att bilagan till högskolelagen ändras på så sätt att de nuvarande benämningarna Dramatiska institutet och Teaterhögskolan i Stockholm utgår ur bilagan till högskolelagen och att den nya högskolans benämning, Stockholms dramatiska högskola, förs in. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

För regeringens lagförslag, se bilaga 4 till betänkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434).

Utskottet konstaterar att förslaget till ändring innebär att även det nya universitetet enligt 1 kap. 18 § högskolelagen får överlåta förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning till ett utländskt lärosäte. Riksdagens beslut ska därför enligt 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen fattas genom ett beslut som minst tre fjärdedelar av de röstande ställer sig bakom eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

3 Kapitaltillskott till holdingbolag

Bemyndigande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor.

Propositionen

Förslaget innebär att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor. Sådana kapitaltillskott ska finansieras med medel som har överlåtit till ett universitet eller en högskola genom gåva eller testamentariskt förordnande (donationsmedel). Kapitaltillskottet får uppgå till högst 100 000 000 kr per år och holdingbolag.

Skälen för regeringens förslag

Riksdagen beslutade enligt förslag i propositionen Forskning för kunskap och framsteg (prop. 1992/93:170, bet. 1992/93:UbU15, rskr.1992/93:338) att vissa universitet och högskolor skulle ges möjlighet att bilda bolag för forskning. Bildandet av bolag ska ses som en av flera möjliga vägar för att tillgänglig kunskap ska nå tillämpning, främst industriell sådan.

Totalt finns det 15 holdingbolag vid de statliga universiteten och högskolorna. Förvaltningen av holdingbolagen låg ursprungligen på Näringsdepartementet. Kapitaltillskott till holdingbolagen, som är helägda av staten och förvaltas av universitet och högskolor, kan endast ske genom att staten tillskjuter kapital. Lärosätena har inte rätt att själva tillföra kapital till de holdingbolag som förvaltas av lärosätena, eftersom det rör sig om statliga medel. Denna ordning har dock medfört att donationer inte har kunnat överföras till universitet och högskolor. Det finns exempel på när stiftelser eller privatpersoner har varit villiga att ge bidrag till ett lärosäte för innovationsverksamhet men hittills avstått på grund av svårigheter för lärosätena att fullt ut använda sådana resurser. Om förutsättningarna för universitet och högskolor att använda sådana medel förbättras, bedömer regeringen att förutsättningarna för att fler blir villiga att donera medel för kommersialisering av resultat som uppnåtts vid universitet och högskolor ökar.

I propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) framhålls vikten av att ytterligare stärka finansieringen av bl.a. de holdingbolag som har byggts upp i nära anslutning till vissa universitet och högskolor. Det är viktigt att holdingbolagen tillsammans med berörda aktörer ges goda förutsättningar att utveckla gynsamma miljöer för kommersialisering. Ett sätt som presenterades i propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149) för att möjliggöra finansieringen av holdingbolagen och deras verksamhet är att universitet och högskolor ges möjlighet att överföra donationsmedel till holdingbolagen som kapitaltillskott. För att möjliggöra regeringens ambition, uttryckt i såväl denna proposition som de senaste forskningspropositionerna Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) och Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50), om att holdingbolagen vid behov även bör fungera i förhållande till andra lärosäten än det egna bör samtliga universitet och högskolor ges möjlighet att överföra donationsmedel till holdingbolag. Detta bör även gälla de lärosäten som i dag inte har något holdingbolag knutet till det egna lärosätet.

Samarbeten som möjliggör detta bör regleras genom avtal mellan holdingbolagen och lärosätena. Med donationsmedel avses egendom som i form av gåvor och testamentariska förordnanden från enskilda (donationer) tas emot av staten. En förutsättning är dock att det är frågan om nya donationer till ett lärosäte. Det bör framgå att det är donatorns uttryckliga vilja att donationen faller in under bolagets verksamhetsområde.

I budgetpropositionen föreslås därför att ett bemyndigande ges till regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag. Sådana kapitaltillskott ska finansieras med medel som har överlåtits till ett universitet eller en högskola genom donationsmedel. Eftersom det i dag råder viss osäkerhet om vilken storlek sådana ägartillskott kan komma att uppgå till, föreslås att ett tillskott får uppgå till högst 100 000 000 kr per år och per holdingbolag. Innebörden av detta är att berörda universitet och

högskolor sammantaget inte kan tillföra holdingbolagen mer kapital per år än upp till denna nivå. Regeringen bör efter en fyraårsperiod utvärdera detta system.

Möjlighet för lärosäten att ta emot vinstmedel från holdingbolag – regeringens bedömning

Av propositionen En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor (prop. 2009/10:149 s. 91) framgår att regeringen avser att möjliggöra att eventuell vinst i holdingbolagen som härrör från kommersialiseringsverksamhet bör kunna återföras till universitet och högskolor. En möjlighet att överföra eventuell vinst från verksamhet vid holdingbolag som är knutna till universitet och högskolor, efter beslut av respektive holdingbolags bolagsstämma, innebär ett tydligt incitament att driva och utveckla kommersialiseringsarbetet genom att sådana resurser kan användas i lärosätenas utbildnings-, forsknings- och innovationsverksamhet. Härigenom kan lärosätena också generera ytterligare kommersialiserbar verksamhet. Förutsättningen för holdingbolagens verksamhet är att universitet och högskolor kan få fram resultat som sedan kan användas i kommersiellt arbete vid holdingbolagen. Det är viktigt att utdelning från holdingbolag kan överföras till de lärosäten som har bidragit med verksamhetsidéer och som tecknat avtal med holdingbolag. Inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten. Detta innebär att utdelningar från statliga bolag redovisas mot inkomstittel. För att utdelningarna ska komma lärosätena till godo behöver medel anvisas över anslag.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att eventuell utdelning från holdingbolag som är knutna till lärosäten bör få användas för finansiering av lärosätenas forsknings-, utbildnings- och innovationsverksamhet. Sådana utdelningar bör redovisas mot inkomstittel och medel tilldelas lärosätet över anslag. Utdelningen bör som högst uppgå till 20 000 000 kr per år och holdingbolag. När en utdelning blir aktuell avser regeringen att återkomma med en tydlig redovisning av hur utdelningen har påverkat ett förslag till anslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor.

I utskottets betänkande 2009/10:UbU23 (rskr. 2009/10:337) som behandlade proposition 2009/10:149 En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor delade utskottet regeringens bedömning att det ekonomiska regelverket på en rad områden som berör lärosätena bör ses över (s. 18).

Utskottet anser att universitet och högskolor har behov av att kunna delta i internationell utveckling och samverkan och kunna konkurrera när det gäller forskning och utbildning. Förutsättningarna för universitet och högskolor att hantera detta måste därför enligt utskottet förbättras.

Utskottets uppfattning är att lärosätena bör ges utökad ekonomisk rörelsefrihet. I takt med att finansieringsbilden blir mer mångfasetterad ökar lärosätenas behov av frihet att agera självständigt för att upprätthålla en god finansiering. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att kapitaltillskott till holdingbolag kan främja utvecklingen på området och delar regeringens bedömning när det gäller utdelning från bolagen till lärosätena.

4 Barn- och ungdomsutbildning

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2011 vad gäller anslag till myndigheter och stöd inom området barn- och ungdomsutbildning (anslag 1:1–1:11) samt motionsyrkanden i anslutning till dessa. Under respektive anslag behandlas även eventuella bemyndiganden för tid efter 2011.

Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning för områdena förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, den obligatoriska skolan, sameskolan, specialskolan, särskolan och gymnasieskolan som ges i budgetpropositionen.

Barn- och ungdomsutbildning består av förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass och skola. Förskoleverksamhet bedrivs i form av förskola, pedagogisk omsorg och öppen förskola. Skolbarnsomsorg bedrivs i form av fritidshem, pedagogisk omsorg och öppen fritidsverksamhet. I pedagogisk omsorg ingår sedan den 1 juli 2009 bl.a. familjedaghem (prop. 2008/09:115, bet. 2008/09:UbU11, rskr. 2008/09:220). I övrigt omfattar barn- och ungdomsutbildning förskoleklass, grundskola, obligatorisk särskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Resultat

Förskoleverksamhet

Förskoleverksamhet ska erbjuda en pedagogisk verksamhet och underlätta för föräldrar att förena förvärvsarbete eller studier med ansvar för barn. Förskoleverksamhet bedrivs i form av förskola, pedagogisk omsorg och öppen förskola.

Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg till barn i åldern 1–12 år i den utsträckning som behövs för att föräldrarna ska kunna förvärvsarbeta eller studera, eller utifrån barnets

eget behov. Ett barn som är i behov av en plats i förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg ska erbjudas det utan oskäligt dröjsmål, dvs. inom tre till fyra månader från det att föräldrarna anmälde behov av plats. I en rapport från Skolverket, Tillgänglighet till förskoleverksamhet 2008/09, konstateras att 42 av landets 290 kommuner i mars 2009 inte räknade med att klara av att erbjuda plats i förskoleverksamhet inom tre till fyra månader. Brist på lokaler, ökade födelsetal eller ökad inflyttning, liksom kommunens ekonomi, var de vanligaste förklaringarna till att kommunerna inte klarade av att erbjuda plats i tid. Kommunernas beredskap att ta emot barn i förskolan var betydligt sämre på våren än på hösten. En uppenbar förklaring är att många förskoleplatser blir lediga först på hösten när sexåringarna börjar i förskoleklass.

Allt fler barn går i förskola, och andelen barn i förskoleverksamhet fortsätter att öka. År 2009 var 86 % av alla barn i åldern 1–5 år inskrivna i antingen förskola eller i pedagogisk omsorg. Mellan 2004 och 2009 har andelen inskrivna barn i förskolan ökat från 76 % till 82 %. Samtidigt har andelen barn i pedagogisk omsorg minskat från 6,6 till 3,8 %. År 2002 var denna siffra 8,2 %. Minskningen förklaras av en minskad efterfrågan från föräldrarna och av förskolans utbyggnad.

Gruppstorlekarna i förskolan har minskat något under 2009 från i genomsnitt 16,9 barn till 16,8 barn. Fem år tidigare var snittet 17,2 barn. Personaltätheten i förskolan var oförändrad under året. Antalet barn per årsarbetare var 5,3. Samtidigt anställdes ytterligare 1 600 personer i förskolan 2009 jämfört med 2008. Mellan 1999 och 2006 ökade antalet anställda inom förskolan med 30 %. Detta beror främst på att antalet barn i förskoleåldern ökat.

Av de anställda i förskolan var 97 % kvinnor. Andelen pedagogiskt högskoleutbildad personal, främst förskollärare, var 54 %. Denna andel har ökat något under senare år. Antalet anställda förskollärare har ökat med nästan 13 000 jämfört med 2000.

Personal med barnskötarutbildning utgjorde 39 % av årsarbetarna i förskolan 2009. Andelen personal med barnskötarutbildning har minskat med ca 3 procentenheter de senaste åren, medan antalet barnskötare i absoluta tal har ökat med ca 8 000.

Hösten 2009 gick 19 % av alla barn i förskola med enskild huvudman. Denna andel har ökat med 2 procentenheter sedan 2004. Förskolor med enskild huvudman förekommer huvudsakligen i storstäder och förortskommuner.

Antalet barn som går i familjedaghem har fortsatt att minska. Hösten 2009 fanns det drygt 20 000 barn i åldern 1–5 i pedagogisk omsorg, vilket är ca 2 400 färre än föregående år. Av dessa gick nästan 98 % i familjedaghem.

Hösten 2009 fanns det 472 öppna förskolor, vilket är 4 färre än under 2008. Detta år hade dock de öppna förskolorna ökat med 21 stycken och året innan med 22 stycken jämfört med året dessförinnan. Under de första åren på 2000-talet var antalet ca 750, men under de senaste fem åren har antalet öppna förskolor varit mellan 440 och 480.

Den totala kostnaden för förskolan uppgick till 50,6 miljarder kronor 2009. Detta är en ökning med 2,4 miljarder kronor eller 4,9 % jämfört med året innan. Ökningen hänför sig delvis till ökningen av antalet barn. Kostnaden per inskrivet barn beräknades till 114 400 kr, vilket innebär en kostnadsökning med 1,7 %.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan och erbjuda barnen en meningsfull fritid.

År 2009 minskade antalet inskrivna barn i åldern 6–9 år med 1 procentenhet till 80 % av det totala antalet barn. Antalet inskrivna barn ökade med ca 12 000 till 359 000 barn.

Personaltätheten har fortsatt att minska. Mellan 1998 och 2008 minskade personaltätheten från 15,3 barn till 20,5 barn per årsarbetare, och de senaste fem åren har antalet barn per årsarbetare ökat med 15 % från 18,2 till 20,9. Det sker alltså en kontinuerlig ökning av antalet barn per årsarbetare. Samtidigt fortsätter gruppstorlekarna att öka. År 2009 var den genomsnittliga gruppstorleken 36,7 barn. Jämfört med 2004 har gruppstorlekarna på fritidshemmen ökat med 5,7 barn, vilket motsvarar en ökning med 15 %. De största barngrupperna finns i förortskommunerna.

Tillgången till öppen fritidsverksamhet för barn mellan tio och tolv år varierar kraftigt mellan kommunerna. Hösten 2009 fanns 640 öppna verksamheter i 69 av landets kommuner, vilket är en ökning från föregående år med 60 enheter. Hösten 2009 gick 9,7 % av alla barn i fritidshem i ett enskilt fritidshem, vilket är en ökning med ca 1 procentenhet jämfört med fem år tidigare.

Den totala kostnaden för fritidshem 2008 uppgick till 11,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med 5,3 procentenheter jämfört med föregående år. Antalet barn har samtidigt ökat med 3,3 %. Kostnaden per barn ökade mellan 2008 och 2009 med 2 % till 33 900 kr.

Förskoleklass

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom det offentliga skolväsendet. Utbildningen i förskoleklassen ska stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång.

Läsåret 2009/10 gick 95 % av alla sexåringar i förskoleklass. Föregående läsår gick ca 1 % av alla femåringar och ca 1 % av alla sjuåringar i förskoleklass. Förskoleklassen utnyttjas således inte för en flexibel start

inför den obligatoriska skolan. Knappt 9 % av eleverna går i förskoleklass med fristående huvudman. Andelen elever i fristående förskoleklass har ökat de senaste fem åren med ca 2 procentandelar.

Elevantalet ökade under läsåret 2009/10 med 2,8 % samtidigt som antalet anställda var oförändrat. Liksom föregående år minskade antalet årsarbetare per 100 barn jämfört med föregående läsår, från 6,5 till 6,3.

Den totala kostnaden för kommunal förskoleklass beräknades till 4,4 miljarder kronor 2009, vilket är en ökning med 6 % jämfört med 2008. Elevantalet ökade 2009 med 2,8 %, och kostnaden per elev ökade med 2,1 % till 48 500 kr.

Grundskola

Grundskolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och främja elevernas utveckling och lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

Läsåret 2009/10 gick 892 000 elever i grundskolan, vilket är en minskning med ca 14 000 elever mot läsåret innan. Elevantalet har minskat kontinuerligt sedan läsåret 2001/02 då antalet var som högst, med drygt 1 miljon elever. Elevantalet genomgår cykliska förändringar. Också läsåret 1980/81 var drygt 1 miljon elever inskrivna i den svenska skolan. Ett tiotal år senare, läsåret 1991/92, hade antalet elever sjunkit till knappt 900 000. Samma utveckling kan man se nu. Prognosen för läsåret 2011/12 är att elevantalet beräknas sjunka till 875 300. Därefter kommer elevantalet åter att öka.

Totalt fanns det 4 660 grundskolor läsåret 2009/10, vilket är en minskning med 95 skolor jämfört med året innan. Antalet kommunala skolor minskade med 127 till 3 946. Samtidigt ökade antalet fristående skolor med 32 till 709. Antalet fristående skolor har mer än fördubblats på tolv år. Samtidigt går den absoluta majoriteten av alla elever i kommunala grundskolor. Andelen elever som går i fristående skolor har fortsatt att öka till 11 %, vilket är en ökning jämfört med föregående läsår, då andelen var 10 %.

De flesta barn börjar i grundskolan vid sju års ålder. Läsåret 2009/10 var 1 321 eller 1,3 % av eleverna sex år eller yngre i årskurs ett, vilket kan jämföras med 2 832 eller 3 % av eleverna för fem år sedan. Dessa siffror kan jämföras med siffran året innan förskoleklassen introducerades då det var över 8 % av barnen som började skolan vid sex års ålder.

Läsåret 2008/09 var 19 % av samtliga elever berättigade till modersmålsundervisning. Andelen har ökat kontinuerligt de senaste sex åren. Endast 53 % av de berättigade eleverna deltog i undervisningen. I de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö var mer än var tredje elev berättigad till modersmålsundervisning.

De bakgrundsfaktorer som, liksom tidigare år, samvarierade med elevers slutbetyg var föräldrarnas utbildningsbakgrund, svensk eller utländsk bakgrund och kön.

Den bakgrundsfaktor som uppvisar den största samvariationen med elevernas resultat för både elever med svensk och elever med utländsk bakgrund är föräldrarnas utbildningsnivå.

Elever med föräldrar med grundskoleutbildning hade våren 2009 ett genomsnittligt meritvärde på 159,4. Elever med minst en gymnasieutbildad förälder hade ett genomsnittligt meritvärde på 193,9 och elever med minst en högskoleutbildad förälder hade ett genomsnittligt meritvärde på 231,4. Jämfört med för tre år sedan har det genomsnittliga meritvärdet sjunkit med knappt 6 poäng för elever med föräldrar med grundskoleutbildning. För elever med minst en högskoleutbildad förälder har meritvärdet i stället ökat med 2 poäng.

Flickorna presterar, liksom tidigare år, bättre i skolan än pojkarna som har ett betydligt lägre genomsnittligt meritvärde. Denna könsskillnad har varit relativt konstant sedan betygssystemet infördes läsåret 1997/98 och varierat mellan 21 och 23 meritpoäng.

Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp som skiljer sig åt avsevärt. Elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige eller som invandrat till Sverige före sju års ålder har ett medelvärde på 200,8 respektive 201,5. De elever som invandrat senare har ett betydligt lägre genomsnittligt betyg, endast 158. För 2008 var denna siffra 164,2. Det genomsnittliga meritvärdet har alltså sjunkit sedan förra året.

Andelen elever våren 2009 som var behöriga till gymnasieskolan var 88,8 %, vilket är den lägsta andelen sedan 1998 då det nuvarande betygssystemet infördes.

Läsåret 2009/10 tjänstgjorde 85 750 lärare i grundskolan. Av dessa var 75 % kvinnor och 25 % män. Var tionde lärare var född utomlands. Av samtliga lärare hade drygt 87 % en pedagogisk högskoleexamen. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen har ökat med 1 % från föregående år. Som jämförelse kan nämnas att läsåret 1994/95 var andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen 93 % för att under de följande åren sjunka kraftigt till som lägst 81 % läsåret 2002/03.

Andelen lärare per 100 elever i grundskolan var 8,2, omräknat till heltidstjänster. Det är en liten sänkning från förra året, då denna siffra var 8,4, vilket var den högsta lärartäthet som uppmätts sedan 1992. Lärartätheten varierar mycket mellan skolor och mellan kommuner.

Den totala kostnaden för den kommunala grundskolan beräknades uppgå till ca 67,6 miljarder kronor 2009. Till detta kommer kostnader för skolskjuts, knappt 2,5 miljarder kronor. Den totala kostnaden minskade med 0,6 % jämfört med 2008. Samtidigt minskade antalet elever med 1,6 %, vilket innebär att kostnaden per elev ökade med 2,9 procentenheter till drygt 83 700 kr per elev. Den största procentuella ökningen står kostnaderna för elevvård för. Den största delkostnaden utgörs av undervisning och uppgick 2008 till 42 700 kr per elev.

Sameskola

Sameskolan motsvarar grundskolans årskurser 1–6 och är utformad efter samernas behov av en utbildning som tillvaratar och utvecklar det samiska språket och kulturarvet. Integrerad samisk undervisning finns i kommunala skolor upp t.o.m. årskurs 9. Sameskolstyrelsen får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter avseende förskoleklass och förskole- och fritidshemsverksamhet för samiska barn.

År 2009 gick 159 elever i sameskolan. Av dessa gick 26 i förskoleklass. Antalet elever minskade något från föregående år då antalet var 168 elever. Året dessförinnan var antalet elever 172.

Förskola och fritidshem finns i anslutning till de fem sameskolorna. Antalet barn i förskolan ökade under 2009 efter en tillfällig minskning 2008. Den integrerade samiska undervisningen minskade och finns nu i ett tiotal skolor med totalt 117 elever.

Sameskolstyrelsen hade 81 personer (62 årsarbetare) anställda 2009, vilket var en liten minskning jämfört med föregående år. Av de anställda var 90 % kvinnor. Personalomsättningen är stor. Under 2009 slutade ca 14 % av personalen och 10 % nyanställdes. Det råder stor brist på utbildade förskollärare, barnskötare och lärare som behärskar något av de samiska språken i tal och skrift samt har kunskap om den samiska kulturen.

Den totala kostnaden för sameskolan och den förskola och skolbarnsomsorg som bedrivs av sameskolstyrelsen uppgick 2009 till 55 300 000 kr. Kommunala avgifter finansierar platser inom sameskolans förskola och skolbarnsomsorg. Kostnaden per elev i sameskolan, inklusive barn i förskoleklass, uppgick 2009 till 220 503 kr, vilket är en ökning med ca 8,6 % sedan 2008.

Specialskolan

Specialskolan har varit en skolform för elever med dövhet eller hörselskada som på grund av det inte kan gå i grundskola eller motsvarande del av särskolan. Genom en ändring i skollagen utvidgades fr.o.m. den 1 juli 2008 målgruppen för specialskolan. Utöver dessa grupper tillhör sedan dess även elever med synskada och ytterligare funktionshinder samt elever med grav språkstörning specialskolans målgrupp. Den utvidgade målgruppen ska erbjudas plats i specialskolan om eleverna på grund av dessa funktionsnedsättningar eller av andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller särskolan. Eleverna undervisas vid fem skolor med regionala upptagningsområden och tre riksrekryterande skolor.

I specialskolan var 502 elever inskrivna under läsåret 2009/10. Under de senaste fem läsåren har andelen elever i specialskolan minskat med 17 %. En dryg tiondel av eleverna gick i någon av de tre riksskolorna Åsbackaskolan, Ekeskolan eller Hällsboskolan.

Antalet lärare i specialskolan uppgick läsåret 2009/10 till 257. Antalet lärare per 100 elever uppgick till 44,8. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen omräknat till heltidsanställningar var 81 %, och andelen lärare som hade specialpedagogisk utbildning var 41 %.

Den totala kostnaden för specialskolan uppgick till 358 000 000 kr, vilket motsvarar en kostnad per elev på 714 000 kr.

Särskolan

Barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans mål för att de har en utvecklingsstörning eller ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada har rätt att gå i särskola. Särskolan syftar till att ge varje elev anpassad utbildning som så långt det är möjligt motsvarar den som ges i grundskolan. Den obligatoriska särskolan är uppdelad i grundsärskola och träningsskola. Träningsskolan finns för de elever som inte kan gå i grundsärskolan på grund av utvecklingsstörningens omfattning.

Läsåret 2009/10 gick det 12 700 elever i den obligatoriska särskolan, vilket utgjorde ca 1,4 % av samtliga elever i de obligatoriska skolorna. Antalet elever har sjunkit med 4,4 % jämfört med föregående läsår. Den elevökning i den obligatoriska särskolan som pågått sedan 1990-talets mitt och som kulminerat i historiskt höga nivåer av elever har därmed brutits. Andelen elever i grundskoleåldern som är mottagna i särskolan varierar kraftigt på kommunnivå.

De senaste tre läsåren har andelen elever som tagits emot i den obligatoriska särskolan minskat från 1,47 till 1,40 % läsåret 2009/10. 32 % av eleverna gick i träningsskolan. Liksom föregående läsår minskade antalet elever något även läsåret 2009/10. Elevantalet minskade från knappt 13 300 elever till 12 700 elever. Av eleverna var 40 % flickor och 60 % pojkar.

Andelen grundsärskoleelever som fick sin undervisning som integrerade i grundskoleklasser varierade stort mellan kommunerna, från var tionde elev till samtliga elever. Högst andel fanns i glesbygdskommunerna. Totalt var ca 20 % av eleverna i den obligatoriska särskolan integrerade i grundskolan.

Antalet tjänstgörande lärare i den obligatoriska särskolan minskade med ca 2 % läsåret 2009/10 till nästan 5 000 lärare. Lärartätheten har dock ökat från 27,0 till 27,6 lärare per 100 elever mellan läsåren 2008/09 och 2009/10. Detta beror på att antalet elever i obligatoriska särskolan fortsätter att minska.

Gymnasiesärskolan erbjuder yrkesförberedande utbildning i nationella eller specialutformade program där verksamhets- och yrkesträning ingår.

Läsåret 2009/10 gick 9 400 elever i gymnasiesärskolan, vilket var en ökning med 1 % jämfört med föregående läsår. Vid motsvarande jämförelse förra året var ökningen 7,5 % och ökningen året dessförinnan 5,6 %.

Av alla elever i gymnasiesärskolan gick 64 % en yrkesutbildning på ett nationellt eller specialutformat program, medan 21 % gick i yrkesträning och 15 % i verksamhetsträning på ett individuellt program.

Lärartätheten i särskolan har ökat något från 22,0 till 22,8 heltidsanställningar per 100 elever från läsåret 2008/09 till läsåret 2009/10. Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen var, omräknat till heltidsanställningar, oförändrat 80 %, medan andelen lärare med specialpedagogisk högskoleexamen ökade från 25 till 26 %.

Den totala kostnaden för den obligatoriska särskolan i kommunal regi beräknades uppgå till 3,7 miljarder kronor. Till detta kommer kostnader för skolskjuts på ca 0,6 miljarder kronor. Den totala kostnaden för särskolan i kommunal regi är densamma som föregående år. Kostnaden per elev har samtidigt ökat med 2,9 % till 329 500 kr. Kostnaden för den kommunala gymnasiesärskolan beräknades 2009 uppgå till 2,7 miljarder kronor, vilket är en ökning med 8,9 % jämfört med föregående år. Kostnaden per elev ökade med 4,9 % till 288 600 kr.

Gymnasieskolan

Eleventalet i gymnasieskolan minskade med 1 000 elever läsåret 2009/10 jämfört med läsåret innan och uppgick till 395 000 elever. Andelen elever i fristående gymnasieskolor har under den senaste femårsperioden ökat från 12 till 22 %.

Av de elever som började gymnasieskolan hösten 2006 hade 68,3 % fått slutbetyg läsåret 2008/09, dvs. inom tre år. Efter ytterligare ett år har andelen ökat till 75,9 %. Av alla elever som fick slutbetyg under läsåret 2008/09 uppnådde 90,3 % grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Andelen kvinnor som uppnådde grundläggande behörighet var 92,5 % och andelen män var 87,9 %.

Läsåret 2009/10 gick 8 % av gymnasieeleverna på individuellt program. I årskurs 1 var andelen 15 %, vilket motsvarar 22 500 elever. I årskurs 2 gick 5 600 elever på ett individuellt program, och i årskurs 3 var antalet 3 600 elever. Av eleverna på individuella program läsåret 2009/10 var 58 % män och 42 % kvinnor. Av eleverna hade 47 % utländsk bakgrund.

De totala kostnaderna för den kommunala gymnasieskolan, inklusive kostnader för skolskjuts, nystartade och nedlagda friskolor samt ersättningar till andra utbildningsanordnare, uppgick 2009 till 37,1 miljarder kronor, vilket är en ökning med 3 % jämfört med föregående år. Den totala kostnaden per elev beräknades vara 93 800 kr, vilket är en ökning med 1,8 %. Kostnaden per elev varierade dock mycket mellan de olika programmen. Kostnaden per elev för undervisning i kommunala gymnasieskolor uppgick till 41 900 kr, vilket motsvarar en ökning med 1,7 % jämfört med 2008.

Finansieringsprincipens tillämpning i fråga om den nya gymnasieskolan

Finansutskottet har (bet. 2010/11:FiU1, s. 107–108) i fråga om finansieringsprincipens tillämpning i den nya gymnasieskolan uttalat bl.a. att

de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna av den nya gymnasieskolan fortfarande är omdiskuterade. Utskottet vill betona vikten av att finansieringsprincipen följs. Regeringen bör återkomma till riksdagen – t.ex. i nästa års budgetproposition – och redovisa sina överväganden rörande finansieringsprincipens tillämpning när det gäller den nya gymnasieskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen i enlighet med finansutskottets ställningstagande. Regeringen bör vidare återuppta förhandlingar med Sveriges Kommuner och Landsting kring de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna med anledning av den nya gymnasieskolan.

Anslagen för 2011

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 2 till detta betänkande.

1:1 Statens skolverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 315 768 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:1 Statens skolverk.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om annat anslagsbelopp eller insatser.

Jämför särskilt yttrande 2 (SD).

Propositionen

Statens skolverk (Skolverket) är förvaltningsmyndighet för det offentliga skolväsendet för barn, ungdomar och vuxna samt för annan pedagogisk verksamhet som anordnas av det allmänna.

Enligt den nya skollagen (2010:800) omfattar skolväsendet förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning för svenska för invandrare.

Skolverket ska bidra till måluppfyllelsen inom utbildningsområdet genom att svara för uppföljning, utvärdering och utveckling av skolväsendet samt utforma styrdokument för dessa verksamheter.

Anslaget minskas enligt förslaget med 150 000 kr fr.o.m. 2011 för att bidra till finansieringen av en ökning av anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet. Myndigheten Internationella programkontoret för utbildningsområdet har fr.o.m. den 1 januari 2010 i uppdrag att vara nationellt kontor för EU-nätverket Eurydike.

Anslaget minskas enligt förslaget också med 100 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 315 768 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 2 482 000 kr (0,79 %) för pris- och löneomräkning.

Motionen

Sverigedemokraterna anför i motion 2010/11:Ub459 i denna del att det för att Sverige även i fortsättningen ska kunna hävda sig på den internationella marknaden och säkra den svenska sysselsättningen fordras ökade resurser till forskning. Sverigedemokraterna vill därför successivt höja forskningsanslagen för utbildningsområdet med 400 000 000 kr. Ansvar för att fördela resurserna tilldelas enligt förslaget Statens skolverk. Skolverket föreslås även få till uppgift att fördela 100 000 000 kr till ett utökat antal platser för läkarutbildning vid landets högskolor och universitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande. Utskottet avstyrker därmed motion 2010/11:Ub459 i denna del.

Statens skolverks uppgifter omfattar inte högre utbildning och forskning. Utskottet anser inte att Skolverkets uppgifter bör förändras.

Regeringens mål är att stärka Sveriges ställning som forskningsnation och därmed stärka konkurrenskraften i en globaliserad värld. I forsknings- och innovationspropositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) redovisade regeringen sin bedömning av forsknings- och innovationspolitikens inriktning under perioden 2009–2012. Regeringen presenterade då mycket kraftfulla satsningar på forskning och innovation. År 2012 beräknas resurserna till forskning ha ökat med 5 miljarder kronor jämfört med 2008. I denna proposition föreslås en ökning av resurserna till forskning med 500 000 000 kr för 2011 i enlighet med vad som aviserades i forsknings- och innovationspropositionen.

Vad gäller antalet platser på läkarutbildningen konstaterar utskottet att dessa har ökat varje år under perioden 2006–2010. Under 2009 byggdes läkarutbildningen ut med 110 nybörjarplatser. Hösten 2009 beslutade riksdagen om en ytterligare utbyggnad av läkarutbildningen under 2010 med 30 nybörjarplatser (prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126).

Dessa frågor behandlas ytterligare i sitt sammanhang under avsnitt 6 respektive avsnitt 7.

1:2 Statens skolinspektion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 338 543 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:2 Statens skolinspektion.

Propositionen

Anslaget används för Skolinspektionens förvaltningskostnader.

Statens skolinspektion inrättades den 1 oktober 2008. Skolinspektionen övertog fr.o.m. detta datum Skolverkets tidigare ansvar för tillsyn och kvalitetsgranskning samt s.k. tillståndsprövning avseende fristående skolor. Verksamheten har efter en uppbyggnadsfas nått full kapacitet under 2010.

Statens skolinspektion ska ansvara för kvalitetsgranskning av skolväsendet m.m. Skolinspektionen ska vidare ansvara för s.k. tillståndsprövning. Det innebär att myndigheten beslutar om godkännande av och rätt till bidrag för fristående skolor, samt om återkallande av sådant godkännande och sådan rätt till bidrag. Anslaget ska även användas för verksamhetskostnader för barn- och elevombudet samt till den administration som Skolinspektionen kommer att utföra åt Skolväsendets överklagandenämnd.

När den nya skollagen börjar tillämpas den 1 juli 2011 väntas en ökad mängd ärenden hos Skolväsendets överklagandenämnd. Regeringen föreslår därför att anslaget tillförs 550 000 kr för halvåret från den 1 juli 2011. Från och med 2012 tillförs anslaget 1 100 000 kr.

Regeringen föreslår också att anslaget minskas med 1 000 000 kr för att delfinansiera det utökade statsbidraget till dansarutbildning från statsbidraget.

Anslaget minskas enligt förslaget med 150 000 kr för 2011 för att bidra till finansieringen av en ökning av anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet. Myndigheten Internationella programkontoret för utbildningsområdet har fr.o.m. den 1 januari 2010 i uppdrag att vara nationellt kontor för EU-nätverket Eurydike.

Anslaget minskas enligt förslaget också med 100 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 338 543 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 2 301 000 kr (0,68 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 704 200 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för detta anslag besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kr under 2012 och 2013.

Propositionen

Specialpedagogiska skolmyndigheten inrättades den 1 juli 2008. Myndigheten övertog då verksamhet som tidigare bedrivits av Specialpedagogiska institutet, Specialskolemyndigheten och Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd. Från den 1 oktober övertog myndigheten också viss verksamhet från Nationellt centrum för flexibelt lärande. Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningsanslag är en sammanslagning av hela eller delar av förvaltningsanslagen för de tidigare verksamheterna.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för statens specialpedagogiska stöd till barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder och för utbildning i specialskolan. Anslaget används för Specialpedagogiska skolmyndighetens förvaltningskostnader. Vidare används anslaget för att delvis täcka kostnader för myndighetens uppdrag på läromedelsområdet samt för visst internationellt arbete.

Myndighetens stödjande uppgift innebär att ge specialpedagogiskt stöd till kommuner och andra huvudmän som ansvarar för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg samt utbildning inom det offentliga skolväsendet m.m. I myndighetens uppdrag ligger också att tillgodose behovet av anpassade läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder. Dessutom fördelar myndigheten vissa statsbidrag.

Myndigheten har intäkter från läromedelsförsörjning och ersättning från kommuner för elever i specialskola. Dessa intäkter får disponeras av myndigheten. Det ekonomiska målet är att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna för verksamheten.

Myndigheten kan, efter avtal med en kommun, enligt 1 kap. 4 § specialskoleförordningen (1995:401) anordna förskoleklass och fritidsverksamhet. Ersättning för denna verksamhet får disponeras av myndigheten. Det ekonomiska målet i denna del är full kostnadstäckning.

Myndigheten har också intäkter från Folkbildningsrådet för verksamhet som avser administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor. Dessa intäkter disponeras av myndigheten. Det ekonomiska målet för administrationen av förstärkningsbidrag till folkhögskolor är full kostnadstäckning.

Kostnader som inte finansieras med avgiftsintäkter ska finansieras med medel från anslaget.

Från och med den 1 juli 2008 har specialskolans målgrupp utökats till att även omfatta barn med synskada och ytterligare funktionshinder samt barn med grav språkstörning (prop. 2007/08:112, bet. 2007/08:UbU16, rskr. 2007/08:212). Ekeskolan och Hällsboskolan har, som en följd av detta, återetablerats som statliga specialskolor. Antalet elever i framför allt Hällsboskolan har ökat under 2009 och väntas öka ytterligare under kommande år. För 2011 bedömer regeringen att den kostnadsökning som elevökningen medför kan täckas inom ramen för myndighetens anslag.

För att bidra till kostnader som bedöms uppstå inom specialskolan som en följd av regeringens proposition Betyg från årskurs 6 i grundskolan (prop. 2009/10:219) och den utökning av undervisningstiden i matematik som regeringen avser att låta undersöka beräknas en ökning av anslaget med 39 000 kr 2012, 169 000 kr 2013 och 261 000 kr fr.o.m. 2014.

Skollagen (2010:800), som börjar tillämpas den 1 juli 2011, innebär en förstärkning av elevhälsan och innehåller också bestämmelser om tillgång till skolbibliotek. Som en konsekvens därav ökas anslaget enligt förslaget med 10 000 kr 2011 och med 21 000 kr fr.o.m. 2012.

Anslaget minskas enligt förslaget med 150 000 kr fr.o.m. 2011 för att bidra till finansieringen av en ökning av anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet. (Myndigheten Internationella programkontoret för utbildningsområdet har fr.o.m. den 1 januari 2010 i uppdrag att vara nationellt kontor för EU-nätverket Eurydike).

Enligt förslaget minskas vidare anslaget med 140 000 kr fr.o.m. 2011 till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten behöver kunna lämna förhandsbesked till förlag på den kommersiella marknaden. För att möjliggöra för myndigheten att göra framtida ekonomiska åtaganden föreslås att regeringen bemyndigas att under 2011, för ramanslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kr under 2012–2013.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 704 200 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 1 535 000 kr (0,22 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

1:4 Sameskolstyrelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 26 659 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:4 Sameskolstyrelsen.

Propositionen

Sameskolstyrelsen är en styrelse för sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen i den kommunala grundskolan. Anslaget används till Sameskolstyrelsens verksamhet. Ändamålet med verksamheten är att ge samiska barn en utbildning med samisk inriktning och att bidra till att bevara och utveckla det samiska språket och den samiska kulturen.

Utbildningen bedrivs vid sameskolor t.o.m. årskurs 6 i grundskolan samt i integrerad samisk undervisning i den kommunala grundskolan till och med årskurs 9.

Sameskolstyrelsen får efter avtal med en kommun fullgöra kommunens uppgifter avseende förskoleklassen och förskole- och fritidshemsverksamheten för samiska barn. De intäkter som Sameskolstyrelsen får disponera avser främst ersättning enligt avtal från kommuner för samisk förskola, förskoleklass och fritidshem som Sameskolstyrelsen bedriver samt ersättning enligt förordningen (SKOLFS 1995:50) om ersättning för elever i sameskolan. Det ekonomiska målet är att intäkterna delvis ska täcka kostnaderna för verksamheten. De kostnader som inte finansieras genom avgifter ska finansieras från detta anslag.

För att bidra till kostnader som bedöms uppstå inom sameskolan som en följd av regeringens proposition Betyg från årskurs 6 i grundskolan (prop. 2009/10:219) och den utökning av undervisningstiden i matematik som regeringen avser att låta undersöka beräknas en ökning av anslaget med 7 000 kr 2012, 83 000 kr 2013 och 152 000 kr fr.o.m. 2014.

Anslaget föreslås också öka med 3 000 kr 2011 och beräknas öka med 6 000 kr fr.o.m. 2012 som en konsekvens av att skollagen (2010:800), som börjar tillämpas den 1 juli 2011, innebär en förstärkning av elevhälsan och innehåller bestämmelser om tillgång till skolbibliotek.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 26 659 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en minskning med 377 000 kr för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 917 040 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för detta anslag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kr under 2012 och 2013.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om annat anslagsbelopp.
Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Anslaget används för att främja utveckling av förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning. Ur anslaget bekostas främst insatser som vidtas för att stödja och stimulera kommunernas verksamhetsutveckling inom barnomsorg, skola och vuxenutbildning. Stödet avser även verksamhet med annan än kommunal huvudman. Anslaget används även för administration, uppföljning och utvärdering av vissa uppdrag och särskilda satsningar, för vissa utredningar inom skolområdet samt för bidrag till vissa organisationer.

Medel på anslaget ska bl.a. användas till statlig rektorsutbildning, försöksverksamhet med lärlingsutbildning och handledarutbildning kopplat till lärlingsutbildningen. Även insatser för att genomföra de senaste årens reformer inom förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola och motsvarande skolformer samt insatser inom matematik, naturvetenskap och teknik liksom Sveriges deltagande i internationella studier finansieras genom anslaget.

För att stimulera lärlingsutbildning i den reformerade gymnasieskolan föreslås att 44 000 000 kr tillförs anslaget under 2011. Ytterligare medel beräknas tillföras anslaget för detta ändamål de kommande åren. För 2012 beräknas utgifterna för ändamålet uppgå till 146 000 000 kr, för 2013 till 277 000 000 kr och för 2014 till 327 000 000 kr.

Enligt förslaget ska anslaget ökas med 18 500 000 kr för att stödja och stimulera entreprenörskap i skolan. För en fortsatt satsning på åtgärdsprogrammet mot mobbning föreslås anslaget öka med 10 000 000 kr 2011

och beräknas öka med samma belopp 2012–2014. Anslaget föreslås vidare öka med 20 000 000 kr 2011 för en förlängd satsning på sommarskola. En försöksverksamhet med ett fjärde tekniskt år inom gymnasieskolan har aviserats. Anslaget ska tillföras 8 400 000 kr för ändamålet 2011. Utgifterna för försöksverksamheten beräknas öka under kommande år och uppgå till 24 600 000 kr 2012, till 32 800 000 kr 2013 och till 36 400 000 kr 2014. För att finansiera införandet av betyg från årskurs 6 föreslås anslaget öka med 15 000 000 kr 2011. Anslaget föreslås också öka med 42 000 000 kr för införandet av fler nationella prov 2011.

För att finansiera ändringar med anledning av regeringens proposition Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165) föreslås anslaget minska med sammanlagt 8 900 000 kr 2011. Genom omfördelning tillförs anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, utgiftsområde 25, 3 000 000 kr för införandet av ämnet teknik i särskolan under 2011 och 2012. Med anledning av de skärpta kraven på elevhälsan i den nya skollagen tillförs vidare samma anslag 4 987 000 kr 2011. För samma ändamål tillförs anslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten och anslaget 1:4 Sameskolstyrelsen medel från förevarande anslag med 10 000 kr respektive 3 000 kr 2011. Vidare tillförs anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, utgiftsområde 25, 900 000 kr 2011 för att finansiera införandet av utvecklingssamtal i gymnasiesärskolan.

Regeringen aviserar också ytterligare satsningar under anslaget för kommande år. För att finansiera en bonus till skolor i utsatta områden beräknas anslaget öka med 20 000 000 kr årligen 2012–2014. Dessutom ska anslaget utökas med ytterligare 200 000 000 kr 2012 för att finansiera en förlängd satsning på matematik, naturvetenskap och teknik. För att finansiera en satsning på elevhälsa ska anslaget vidare utökas med 250 000 000 kr 2012 och med 400 000 000 kr 2013.

Statens skolverk behöver sluta ekonomiska avtal inom ramen för sitt utvecklingsarbete. För att möjliggöra för myndigheten att göra framtida ekonomiska åtaganden föreslås att regeringen bemyndigas att under 2011, för ramanslaget 1:5 Utveckling av skolväsende och annan pedagogisk verksamhet, ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kr under 2012–2013.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 917 040 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 12 782 000 kr (1,41 %) för pris- och löneomräkning.

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anför i en gemensam motion, 2009/10:Ub426 yrkande 1 i denna del, att anslaget bör sänkas med 33 500 000 kr. Partiernas uppfattning är att betyg ska ges från årskurs 7. Därför avvisas regeringens medel till betyg från årskurs 6,

15 000 000 kr. Partierna avvisar också regeringens medel till entreprenörskap i utbildningen, 18 500 000 kr. Sammantaget minskas således anslaget med 33 500 000 kr 2011.

I samma motions yrkande 2 i denna del understryker Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att de önskar höjd kvalitet i skolan. Motionärerna vill se en likvärdig skola som sätter varje elevs möjlighet att nå kunskapsmålen i centrum och stimulerar till kreativitet och ansvarstagande. Då behövs mindre klasser och fler lärare och andra specialister i skolan. I motionen framförs också att motionärerna vill investera i ett kvalitetsprogram för skolan, med ambitionen att lärartätheten ska öka till 9 lärare per 100 elever. Sverige ska ligga bland topp tio i OECD:s Pisaundersökning inom matematik, läsförståelse och naturvetenskap 2015. I motionen framförs också behovet av ett nationellt initiativ för att motverka mobbning och annan kränkande behandling i skolan, behoven av att förbättra modersmålsundervisningen och att satsa på elevhälsa och genomföra ett skolkökslyft.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande. Utskottet avstyrker därmed motion 2009/10:Ub426 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 i denna del.

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att tidigare betyg, tillsammans med utvecklingssamtal, en skriftlig individuell utvecklingsplan med omdömen och annan muntlig och skriftlig information, bidrar till att öka den kontinuerliga och systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och därmed också möjligheten att tidigt fånga upp elever som är i behov av särskilt stöd.

Regeringen tog 2009 fram en strategi för entreprenörskap inom utbildningsområdet. Skolverket har bl.a. fått i uppdrag att främja skolors samarbete med arbetslivet, erbjuda kompetensutveckling, underlätta erfarenhetsutbyte samt fördela utvecklingsmedel och verksamhetsstöd.

Utskottet konstaterar att regeringen vill fortsätta arbetet med entreprenörskapsstrategin och öka verksamhetsstödet till organisationer som framgångsrikt arbetar med entreprenörskap i skolan. I budgetpropositionen avsätts därför 18 500 000 kr för arbetet med strategin och för verksamhetsstöd under 2011 och samma summa avsätts per år för 2012–2014. Sverige står inför en skarp global konkurrens om jobb och investeringar. Sverige behöver därför ett bättre företagsklimat, fler företagare och större utrymme för entreprenörer. Utskottet menar att entreprenörskapsstrategin är angelägen och inte bara handlar om att starta företag utan också om att tänka nytt, se möjligheter och lösa problem. Nyfikenhet och kreativitet är egenskaper som alla människor har nytta av – och som eleverna behöver för att klara sitt skolarbete.

1:6 Särskilda insatser inom skolområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 419 761 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för detta anslag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Anslaget används huvudsakligen för att finansiera särskilda insatser på skolområdet samt särskilt utbildningsstöd. Särskilda insatser omfattar bl.a. särskild undervisning på sjukhus m.m. samt bidrag till kommuner för samordnande regionala utbildningsinsatser för elever med funktionshinder eller andra särskilda behov i grundskola och gymnasieskola och elever i särskola med flera funktionshinder enligt förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet.

Särskilt utbildningsstöd lämnas till svårt rörelsehindrade personer som studerar vid universitet, högskola eller folkhögskola. Statligt bidrag får även lämnas för sådant stöd som erbjuds personer med andra funktionshinder som studerar vid folkhögskola och till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som studerar vid universitet och högskola.

Från anslaget fördelas även medel som bidrag till kommuner för rikskryterande gymnasieutbildning för bl.a. rörelsehindrade, döva och hörsel-skadade elever. Den huvudsakliga faktorn som styr anslaget är antalet elever. Riksgymnasieverksamheten i Örebro kommun för döva och hörsel-skadade omfattade 459 elever i gymnasieskolan och 45 elever i gymnasie-särskolan hösten 2009. Elevantalet har ökat kraftigt från föregående år. Anslaget föreslås därför öka med 8 400 000 kr fr.o.m. 2011. Finansieringen sker genom att anslaget 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m. minskas med motsvarande belopp.

För elever med svåra rörelsehinder anordnas Rh-anpassad gymnasieutbildning enligt 5 kap. 7 § skollagen (1985:1100) i Stockholms stad samt i Kristianstads, Göteborgs och Umeå kommuner. 154 elever omfattades läsåret 2009/10 av denna verksamhet.

Anslaget omfattade tidigare även s.k. särskilt utbildningsstöd till personer med vissa funktionsnedsättningar som studerar vid universitet, högskola eller folkhögskola. Regeringen föreslår att statens utgifter för det särskilda utbildningsstödet flyttas till anslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet, m.m. och att anslaget 1:6 därmed uteslutande ska röra insatser inom barn- och ungdomsutbildning.

Regeringen föreslås bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet besluta om kommande utgifter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kr under 2011.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 419 761 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 22 299 000 kr (4,53 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 3 660 000 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.

Propositionen

Anslaget finansierar statsbidrag till de kommuner som har ett system med maxtaxa i förskola, fritidshem och viss annan pedagogisk verksamhet. Under anslaget finansieras även det statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder som ska lämnas till de kommuner som tillämpar maxtaxa. Dessutom bekostas Skolverkets kostnader för arbete med administration av rekvisition från kommunerna samt uppföljning av reformens olika delar under anslaget.

Regeringen bedömer att alla kommuner kommer att tillämpa systemet med maxtaxa.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 3 660 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 151 603 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.

Propositionen

Bidraget används till särskilt verksamhetsstöd till bl.a. vissa riksrekryterande gymnasiala utbildningar och förberedande dansutbildningar, bidrag till riksinternatskolor, statsbidrag till kommuner med s.k. IB-utbildning, statsbidrag till kostnader för utlandssvenska elevers skolgång i Sverige, ersättning till kostnader för nordiska elever på gymnasial nivå, statsbidrag till utbildning för barn till beskickningsmedlemmar m.m. Den huvudsakliga faktorn som styr utgifterna på anslaget är antalet elever.

Från anslaget utbetalas även bidrag till en kommun för elever från annat nordiskt land som studerar i Sverige med stöd av överenskommelsen om nordisk utbildningssamarbete på gymnasial nivå. Ersättningen avser det överskjutande antalet elever som kommunen tagit emot i förhållande till det antal elever som genomgått utbildning i annat nordiskt land.

Höstterminen 2009 lämnades bidrag för 346 nordiska elever, och vårterminen 2010 var antalet nordiska elever 335. Antalet nordiska elever, för vilka ersättning utgår har successivt ökat något. Motsvarande siffror för höstterminen 2008 respektive vårterminen 2009 var 315 och 299.

Från och med den 1 juli 2007 lämnas statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige enligt förordningen (2007:81) om utbildning och statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige. För läsåret 2009/10 utbetalades sammanlagt 25 000 000 kr för 346 elever under höstterminen och 337 elever under vårterminen.

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 1 000 000 kr för att finansiera ett utökat statsbidrag för dansutbildning. Motsvarande belopp förs från anslaget 1:2 Statens skolinspektion. Mot bakgrund av de ökade elevtalen inom riksgymnasieverksamheten i Örebro kommun för döva och hörselskadade elever föreslås att 8 400 000 kr förs från anslaget till anslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet fr.o.m. 2011.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 151 603 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 6 891 000 kr (4,53 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 101 565 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet.

Propositionen

Enligt förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlands-svenska barn och ungdomar lämnas statsbidrag för svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svensk undervisning och undervisning vid utländsk skola. Bestämmelsen syftar till att ge utlandssvenska barn och ungdomar utbildning som motsvarar förskoleklass, grundskola och gymnasieskola eller undervisning i svenska och om Sverige, om de går i en utländsk skola. För att bidrag ska betalas ut för eleven måste en av vårdnadshavarna vistas i utlandet på grund av verksamhet som bedöms väsentlig för det svenska samhället. Under anslaget finansieras också bl.a. lönekostnader för nationellt anställda lärare m.fl. vid Europaskolorna.

Anslaget är beroende av elevutvecklingen. Läsåret 2009/10 fanns det 23 svenska utlandsskolor som bedrev undervisning på grundskolenivå. Vid 19 av dessa bedrevs undervisning i förskoleklass och vid 6 skolor även undervisning på gymnasienivå. Antalet elever vid de internationella skolorna har ökat under året samtidigt som andelen statsbidragsberättigade elever minskat. Totalt deltog 1 413 elever i undervisningen. Året innan deltog 1 427 elever i utbildningen. 136 elever deltog i kompletterande svensk undervisning.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 101 565 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 4 402 000 kr (4,53 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 1 046 100 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för detta anslag ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Medel under anslaget används för att finansiera insatser för att stärka lärares, förskolepersonals, rektorers och förskolechefers möjlighet till fortbildning. Medlen ska användas till sådan fortbildning som genomförs på uppdrag av Skolverket i enlighet med regeringens uppdrag till myndigheten (U2007/3168/S, U2007/6066/G, 2007/6310/G, U2007/7558/SV och U2009/2216/S). Medlen ska även användas till statsbidrag enligt förordningen (2007:222) om statsbidrag för fortbildning av lärare samt förordningen (2009:280) om statsbidrag för fortbildning av personal inom förskolan. Statsbidraget som betalas ut är ersättning för lönekostnader så att behöriga lärare kan studera och behålla 80 % av sin lön. Anslaget bekostar även Skolverkets kostnader för administration samt uppföljning av fortbildningsinsatserna.

För att stärka lärares möjligheter till kvalificerad fortbildning inleddes under 2007 en omfattande och långsiktig satsning på akademisk fortbildning för lärare, det s.k. Lärarlyftet. Syftet med fortbildningen är att stärka lärarnas kompetens för att därigenom öka elevernas måluppfyllelse. Fokus ska ligga på att stärka lärarnas ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska kompetens, men också på annan relevant fortbildning som främjar elevernas måluppfyllelse. Lärarlyftet pågår t.o.m. 2011.

I regeringens budgetproposition bedöms att effekten av de skärpta behörighetskraven för lärarna i den nya skollagen kan bli successiv och långdragen. Därför införs Lärarlyftet II, som syftar till att alla elever ska få sin undervisning av behöriga lärare, dvs. lärare som har såväl goda ämneskunskaper som god ämnesdidaktisk kompetens för den nivå och i det ämne läraren undervisar. Satsningen riktar sig enbart till lärare med lärarexamen som är anställda utan tidsbegränsning. För att vara berättigad att delta i Lärarlyftet II ska läraren undervisa i ämnet eller enligt planen i framtiden undervisa i ämnet utan att ännu ha rätt utbildning för detta. Lärarlyftet II planeras pågå 2012–2014 och anslaget ska tillföras 310 000 000 kr 2012, 265 000 000 kr 2013 och 115 000 000 kr 2014.

En satsning på fortbildning för förskolepersonal inleddes 2009 och pågår t.o.m. 2011 och omfattar 200 000 000 kr per år. Syftet är att utveckla barnskötares och förskolelärares kunskaper för att kunna stärka och fördjupa den pedagogiska kompetensen. Detta menar regeringen bidrar till stärkt likvärdighet i förskolan.

Regeringen anför att rektorer behöver ytterligare kompetensutveckling, utöver den befattningsutbildning som genomförts, med särskild fördjupning i pedagogiskt ledarskap. För att finansiera det s.k. Rektorslyftet föreslås anslaget utökas med 20 000 000 kr.

För att ge Skolverket möjlighet att teckna fleråriga avtal med lärosäten om uppdragsutbildning samt lämna förhandsbesked till skolhuvudmän om statsbidrag föreslås att regeringen bemyndigas att under 2011, under anslaget, besluta om kommande utgifter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kr under 2012.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 1 046 100 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

1:11 Förstärkning av basfärdigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 400 000 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:11 Förstärkning av basfärdigheter.

Propositionen

Ett nytt statsbidrag infördes fr.o.m. den 1 oktober 2008. Anslaget används för att stärka skolhuvudmännens arbete med basfärdigheterna läsa, skriva och räkna. Fördelningen av medel till huvudmännen styrs av elevantalet i årskurs 1–3 samt andelen elever som saknar godkända betyg i något av ämnena svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 9. Under anslaget bekostas även Skolverkets kostnader för arbete med administration, information och uppföljning med anledning av bidraget.

Regeringen bedömer att det även fortsättningsvis finns ett stort behov av att stärka skolhuvudmännens arbete med basfärdigheter. Satsningen ska enligt förslaget förlängas till 2012 då 250 000 000 kr föreslås avsättas för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 400 000 000 kr för budgetåret 2011.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 400 000 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 15 000 kr (0,003 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

5 Vuxenutbildning

Anslagen för 2011

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 2 till detta betänkande.

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2011 vad gäller anslag och bemyndiganden till myndigheter och stöd inom området vuxenutbildning (anslag 1:12–16) samt motionsyrkanden i anslutning till dessa förslag. Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning som ges i propositionen.

Resultat

Läsåret 2008/09 deltog ca 171 900 personer i behörighetsgivande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Andelen elever motsvarar 2,9 % av befolkningen i åldersgruppen 20–64 år. Föregående läsår var andelen 3,1 %. Den totala kostnaden för kommunal vuxenutbildning uppgick 2009 till 3 711 000 000 kr. Det innebär en ökning med 11 000 000 kr jämfört med 2008. Kostnaden per heltidsstuderande uppgick under 2009 till 44 000 kr för gymnasial vuxenutbildning och till 43 400 kr för grundläggande vuxenutbildning. Kostnaden per heltidsstuderande har därmed minskat med 900 kr för gymnasial vuxenutbildning, medan kostnaden har ökat med 2 600 kr för grundläggande vuxenutbildning sedan föregående år.

Under 2009 fanns ungefär 42 000 studerande inom kvalificerad yrkesutbildning eller yrkeshögskoleutbildning. Antalet studerande har ökat med drygt 2 000 personer sedan 2008, en ökning med 6 %. Kostnaden för utbildningen inom yrkeshögskolan uppgick till 1 335 000 000 kr för 2009. Myndigheten för yrkeshögskolan redovisade 23 150 årsstudieplatser 2009, vilket är en ökning med ca 1 800 studieplatser sedan föregående år. Dessa årsstudieplatser avser såväl yrkeshögskoleutbildningar som kvalificerade

yrkesutbildningar. Den statliga genomsnittskostnaden för en utbildningsplats i yrkeshögskolan 2009 var 57 700 kr, vilket är i det närmaste oförändrat jämfört med motsvarande kostnad 2008. Under 2009 fanns yrkesutbildningar på eftergymnasial nivå i alla län utom Gotlands län. Den genomsnittliga åldern inom yrkesutbildningen var för kvinnor 30,5 år och för män 27,9 år. Av Statistiska centralbyråns undersökning 2009 framgår att 80 % av dem som examinerats hade arbete året efter avslutad utbildning. Det är en minskning med närmare 9 procentenheter och kan enligt myndigheten förklaras av att de som examinerades kom ut på arbetsmarknaden under en lågkonjunktur. Av dem som examinerades angav cirka nio av tio att deras arbete helt eller delvis motsvarade den utbildning som de genomgått.

Påbyggnadsutbildningar inom komvux syftar till att ge vuxna en utbildning som ger förutsättningar för utveckling inom ett yrke eller som leder till ett nytt. Totalt nyttjades 1 523 utbildningsplatser under 2009 avseende 23 olika påbyggnadsutbildningar. Flest studerande, 42 %, fanns på yrkesförutbildningarna godstransporter och busstransporter.

Kompletterande utbildningar ska tillgodose utbildningsbehov inom skiftande områden, t.ex. konst, dans, teater, hantverk och flyg. Utbildningarna är ofta avgiftsbelagda. Utbildningarna har en enskild huvudman, dvs. de ordnas inte av stat, kommun eller landsting. Staten ger olika typer av stöd beroende på hur utbildningarnas nationella värde bedöms. Statens finansiering av de kompletterande utbildningarna uppgick 2009 till drygt 144 000 000 kr. Totalt studerade 5 206 personer på kompletterande utbildningar kalenderåret 2009. De studerande gick hösten 2009 på sammanlagt 244 olika utbildningar hos olika enskilda huvudmän.

Antalet utbildningsanordnare i svenskundervisning för invandrare (sfi) var 294 läsåret 2008/09. Totalt 249 kommuner anordnade sfi i egen regi, vilket är 7 färre än läsåret dessförinnan. Utöver de kommunala anordnarna fick studieförbund och folkhögskolor i uppdrag att anordna sfi och 37 utbildningar anordnades på entreprenad. I många kommuner är sfi en liten verksamhet. Antalet kommuner med färre än 25 elever var 8 läsåret 2008/09. Kommunernas kostnad för sfi uppgick till 1 706 000 000 kr 2009. En ökning av kostnaden med 156 000 000 kr jämfört med föregående år. Kostnaden per heltidsstuderande deltagare var 35 200 kr, vilket innebär en minskning med 1 100 kr jämfört med 2008. Läsåret 2008/09 deltog totalt 84 333 elever i sfi, vilket var 10 305 fler elever än läsåret innan. Av eleverna var drygt 36 100 nybörjare i sfi. Antalet nybörjare i sfi 2008/09 var det högsta sedan läsåret 1993/94 då antalet nybörjare var ca 36 700.

Antalet studerande i vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox) uppgick 2009 till 4 868 personer, vilket var ett i det närmaste oförändrat antal jämfört med föregående läsår. Den totala kommunala kostnaden för särvox 2009 uppgick till 205 000 000 kr. Det är en ökning med 12 000 000 kr jämfört med 2008.

1:12 Bidrag till vissa studier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 15 525 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:12 Bidrag till vissa studier.

Propositionen

Anslaget används för statsbidrag som lämnas för studier om funktionshinder, utbildning som är särskilt anpassad för personer med funktionshinder och studier inom vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvux). Bidrag betalas i enlighet med förordningen (2007:1345) om statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionshinder. Utnyttjandet av anslaget är främst beroende av efterfrågan.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 1:12 Bidrag till vissa studier för budgetåret 2011 anvisar ett ramanslag på 15 525 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 104 830 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan och avslår därmed motionsyrkanden om annat anslagsbelopp.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Anslaget används för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningskostnader, inklusive för att främja validering. Myndigheten inrättades den 1 juli 2009.

I propositionen Åtgärder för jobb och omställning aviserades en tillfällig förstärkning av anslaget med 2 000 000 kr under 2009–2011 (prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, rskr. 2008/09:183). Regeringen föreslår nu att anslaget ökar med 2 000 000 kr 2011 som en tillfällig förstärkning av anslaget.

Från och med den 1 januari 2010 har Internationella programkontoret för utbildningsområdet i uppdrag att vara nationellt kontor för EU-nätverket Eurydike. För att bidra till finansieringen av en ökning av anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet föreslås att anslaget minskas med 150 000 kr 2011.

Anslaget föreslås vidare minska med 60 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan för budgetåret 2011 anvisar ett ramanslag på 104 830 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 992 000 kr (0,9 %) för pris- och löneomräkning.

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i sin gemensamma motion, 2010/11:Ub426 yrkande 1 i denna del och yrkande 3 i denna del, att riksdagen anvisar 65 000 000 kr mer till anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan än vad regeringen anslagit. Motionärerna vill mot bakgrund av ett stort intresse för utbildningen inom yrkeshögskolan från kommuner, näringsliv och studenter tillföra yrkeshögskolan ytterligare 1 000 studieplatser under 2011.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker därmed motion 2010/11:Ub426 yrkande 1 i denna del och yrkande 3 i denna del.

Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning fördelas under anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning (se nedan). Anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan används uteslutande för Myndigheten för yrkeshögskolans förvaltningskostnader. Utskottet anser att den ordningen ska bestå. När det gäller motionsyrkandena i övrigt vill utskottet anföra följande. Yrkeshögskolan erbjuder yrkesutbildningar av hög kvalitet som kan möta arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft. Utbildningarna ska tillgodose efterfrågan på arbetskraft från såväl etablerade branscher som de nya branscher som växer fram på en arbetsmarknad som förändras snabbt. I regeringens förslag har också yrkeshögskolans anslag och därmed platserna inom yrkeshögskolan utökats under åren 2009–2012. De statliga satsningarna (inklusive studiestöd) uppgår enligt tidigare beslut (jfr prop. 2010/11: 1 utg.omr. 16 s. 62) till 150 000 000 kr 2009 (1 500 platser), 478 000 000 kr 2010 (4 750 platser), 554 000 000 kr 2011 (5 500 platser) och 100 000 000 kr 2012 (1 000 platser). Anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning föreslås bli utökat även 2011 så att platserna kan bli fler även detta år. Anslaget tillförs av den anledningen 55 000 000 kr för 2011 för att öka tillgången på yrkeshögskole- och yrkesvuxplatser i Västra Göta-

landsregionen. Utskottet kan utöver tidigare beslutade och nu aktuella satsningar på fler platser i yrkeshögskolan inte se något behov av att tillföra ytterligare anslag och platser för 2011.

1:14 Utveckling av vuxenutbildning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 8 721 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:14 Utveckling av vuxenutbildning m.m.

Propositionen

Ändamålet för anslaget är att finansiera utvecklingsinsatser inom vuxenutbildningsområdet.

Anslaget ökas med ca 750 000 kr jämfört med 2010 med anledning av att den tillfälliga finansieringen av utgiftsökningar på anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet som belastat anslaget under 2010 upphör.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:14 Utveckling av vuxenutbildning m.m. för budgetåret 2011 anvisar ett ramanslag på 8 721 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 345 000 kr (4,5 %) för pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 3 350 142 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning och avslår därmed motionsyrkanden om andra anslagsbelopp.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning besluta om bidrag till yrkeshögskolan, kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 986 920 000 kr under 2012 och högst 613 080 000 kr under 2013–2014.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

Ändamålet för anslaget är att finansiera

- statligt stöd för yrkeshögskoleutbildningar
- statligt stöd för kvalificerad yrkesutbildning
- kostnader för personskadeförsäkring och ansvarsförsäkring inom yrkeshögskolan och kvalificerad yrkesutbildning
- statsbidrag för lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken
- statsbidrag för kompletterande utbildningar
- validering av utländsk yrkeskompetens
- statsbidrag för kommunal vuxenutbildning, inklusive statsbidrag för lärlingsutbildning inom den gymnasiala vuxenutbildningen
- särskilt verksamhetsstöd för idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet
- särskilt verksamhetsstöd för att främja samisk utbildningsverksamhet
- särskilt verksamhetsstöd för riksomfattande kursverksamhet avseende hemslöjd.

Som en följd av tidigare beslutade och föreslagna reformer föreslås att anslaget ökar med 27 000 000 kr 2011.

Vidare föreslås anslaget öka med ytterligare 55 000 000 kr 2011 för att öka tillgången på yrkeshögskoleplatser och platser inom yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) i Västra Götalandsregionen.

Regeringen föreslog i propositionen Höstilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) en utökad satsning på yrkesvux för 2010. Satsningen omfattar totalt 490 000 000 kr under 2010 varav 250 000 000 kr belastar anslaget. Utöver detta tillkommer kostnader för studiestöd motsvarande

240 000 000 kr. Regeringen föreslår att denna satsning på yrkesvux fortsätter även under 2011. Anslaget föreslås med anledning av detta tillföras 250 000 000 kr för 2011.

För att stimulera kommunerna att bedriva lärlingsutbildning inom den gymnasiala vuxenutbildningen avser regeringen att inrätta ett särskilt lärlingsstatsbidrag. Satsningen beräknas uppgå till 102 000 000 kr för 2012 och 126 000 000 kr respektive 157 000 000 kr för 2013 och 2014. Sammantaget beräknas satsningen motsvara 5 900 årsplatser för 2011–2014. Totalt beräknas satsningen inklusive studiestöd uppgå till 566 000 000 kr för perioden 2011–2014.

För att ge fler arbetslösa ungdomar mellan 20–24 år som saknar fullständig grundskole- och gymnasieutbildning möjlighet att komplettera sin utbildning avser regeringen att utöka antalet utbildningsplatser i den kommunala vuxenutbildningen under 2011–2013. För 2011 föreslås anslaget öka med 50 000 000 kr för detta ändamål.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning för budgetåret 2011 anvisar ett ramanslag på 3 350 142 000 kr. Anslagsbeloppet inkluderar en höjning med 128 740 000 kr (4,5 %) för pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning besluta om bidrag till yrkeshögskolan, kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 986 920 000 kr under 2012 och högst 613 080 000 kr under 2013–2014. Regeringen anger i propositionen som skäl för förslaget att Myndigheten för yrkeshögskolan skriver fleråriga och löpande avtal under budgetåret med utbildningsanordnare. Regeringen bör därför bemyndigas att besluta om tilldelning för detta ändamål som innebär åtaganden för kommande budgetår.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet begär i sin gemensamma motion, 2010/11:Ub426 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 i denna del, att riksdagen anvisar 1 120 000 000 kr mer till anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning än vad regeringen anslagit. Det högre anslagsbeloppet omfattar ett s.k. kunskapslyft 2.0, vilket motsvarar 2 500 platser eller 175 000 000 kr. Vidare ingår en satsning på komvux med ett tillskott på 5 000 platser eller 225 000 000 kr. Ett s.k. ungdomslyft, som ska ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiet, har 8 000 platser till en kostnad av 400 000 000 kr. Vidare ska Folkhögskolorna tillföras 2 000 platser, vilket gör att anslaget behöver öka med 170 000 000 kronor. Ett korttidsstudiestöd som omfattar 5 000 platser motsvarar en anslagsökning med 50 000 000 kronor. För att förbättra kvaliteten inom sfi tillförs anslaget slutligen 100 000 000 kr.

Sverigedemokraterna föreslår i motion 2010/11:Ub459 i denna del att riksdagen anvisar 146 000 000 kr mer till anslag 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning än vad regeringen anslagit. Anslagshöjningen för komvux ska ses som ett led i ambitionen att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

I motion 2010/11:Ub354 (S) begärs bl.a. att en del av det ökade statliga stödet till komvux på 50 000 000 kr som föreslås av regeringen bör riktas speciellt till folkbildningen. Motionärerna anför att erfarenheten visar att folkhögskolornas pedagogik i högre grad än komvux attraherar vuxna och de unga vuxna som är skoltrötta och saknar motivation.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande och avstyrker därmed motionerna 2010/11:Ub426 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 i denna del, 2010/11:Ub459 i denna del och 2010/11:Ub354.

Utskottet anser att vuxenutbildningen är viktig, både för den enskilde individen och för samhället. Satsningar på vuxenutbildningen är, enligt utskottets mening, centrala för att nå de grupper bland både ungdomar och äldre som saknar gymnasieutbildning eller behöver komplettering i detta avseende. Utskottet välkomnar därför regeringens särskilda satsningar på vuxenutbildningen. Utskottet konstaterar att fördelningen av nya platser inom vuxenutbildningen kommer att grundas på ett kvalificerat beslutsunderlag från huvudmännen, vilket innebär att hänsyn kan tas såväl till behov som till utbildningskapacitet för att därigenom möjliggöra utbildning av god kvalitet.

1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 145 618 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m. besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor, universitet och högskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 77 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Ändamålet för anslaget, som är nytt, är att finansiera utgifter för bidrag för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen som framför allt rör särskilt kostnadskrävande utbildningsinsatser vid folkhögskola, t.ex. tolk och teknisk anpassning. Anslaget används även till särskilt utbildningsstöd enligt förordningen (2005:1074) om statligt bidrag till särskilt utbildningsstöd.

Regeringen föreslår att 145 618 000 kr förs till det nya anslaget. Beloppet motsvaras av summan av minskningen av ramanslaget 14:2 Bidrag till tolkutbildning och teckenspråkläroverutbildning under utgiftsområde 17 med 42 423 000 kr och anslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet med 103 195 000 kr.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen under anslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m. anvisar ett ramanslag på 145 618 000 kr för budgetåret 2011.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m. besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor, universitet och högskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 77 000 000 kr under 2012. Regeringen anger i propositionen som skäl för förslaget om bemyndigande att Specialpedagogiska skolmyndigheten beslutar om det särskilda utbildningsstödet för bl.a. folkhögskolor, universitet och högskolor samt bidrag för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Bidraget beviljas per läsår. Regeringen bör därför bemyndigas att besluta om tilldelning av medel för dessa ändamål som innebär åtagande för kommande budgetår.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

6 Universitet och högskolor

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2011 vad gäller anslag och bemyndiganden som avser universitet och högskolor m.m. (anslag 2:1–2:55) samt fyra motionsyrkanden i anslutning till dessa.

Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning som ges i budgetpropositionen.

Resultat

De totala kostnaderna för verksamheten vid universitet och högskolor uppgick 2009 till 52,1 miljarder kronor. De direkta statliga anslagen till universitet och högskolor uppgick under 2009 till 34,8 miljarder kronor. Dessa har ökat med 2 miljarder kronor jämfört med föregående år. Utöver de direkta statsanslagen finansierar staten verksamhet vid universitet och högskolor med 8,8 miljarder kronor via olika statliga myndigheter, framför allt genom forskningsråden. Sammantaget innebär detta att 81 % av verksamheten vid universitet och högskolor är statligt finansierad. I förhållande till bruttonationalprodukten avsätter Sverige 1,6 % till högskolesektorn.

Under 2009 fortsatte antalet helårsstudenter att öka och uppgick till drygt 300 000. Antalet helårsstudenter har ökat vid alla lärosäten utom vid tre av de konstnärliga högskolorna, och sammantaget ökade antalet helårsstudenter med 22 000 eller 8 % under 2009. Det är den största procentuella ökningen sedan 1993. Vid Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Mittuniversitetet samt Högskolan Dalarna har antalet helårsstudenter ökat med mer än 1 000 helårsstudenter. Jämfört med för tio år sedan var antalet helårsstudenter 2009 nästan 50 000 fler.

Under läsåret 2008/09 fortsatte ökningen av antalet högstskolenybjörjare. Under läsåret påbjörjade drygt 94 000 personer högstskolestudier för första gången, vilket är 8 % fler än föregående läsår. Delvis förklaras ökningen av att antalet inresande studenter fortsatte att öka och uppgick till 24 300. Även antalet svenska högstskolenybjörjare har dock ökat och uppgick läsåret 2008/09 till 69 700, vilket nästan är i nivå med den tidigare högsta noteringen från läsåret 2002/03. Ökningen av antalet svenska högstskolenybjörjare hänger delvis samman med att årskullarna i åldern 19–21 år har varit ovanligt stora under de senaste åren.

Medianåldern för högstskolenybjörjare har varit 22 år de senaste tio åren. Exkluderas de inresande studenterna sjunker medianåldern för högstskolenybjörjare till 21 år. Närmare 60 % av de svenska högstskolenybjörjarna var under 22 år läsåret 2008/09. Denna andel har successivt ökat under de senaste åren. Under de senaste tio åren har antalet svenska högstskolenybjörjare endast ökat i åldersgruppen under 25 år medan antalet har minskat i åldersgruppen 25–34 år. Antalet högstskolenybjörjare över 34 år har varit i det närmaste oförändrad.

Drygt hälften av samtliga helårsstudenter läser kurser inom samhällsvetenskap eller juridik. Området är det klart största för både män och kvinnor, och företagsekonomi utgör det enskilt största ämnet. På andra plats för kvinnor kommer humaniora och bland männen teknikområdet.

Den nya utbildnings- och examensstrukturen med uppdelning av kurser efter utbildningsnivåerna grundnivå respektive avancerad nivå björjade tillämpas läsåret 2007/08. Läsåret 2008/09 var närmare 88 000 studenter

registrerade på kurser på avancerad nivå, vilket motsvarar 22 % av samtliga studenter. Högst andel studenter på avancerad nivå fanns inom områdena teknik och medicin/odontologi.

Av studenterna i utbildning på grundnivå och avancerad nivå utgör kvinnorna 59 % och männen 41 %. Skillnaderna är stora mellan utbildningsområden, och det är endast inom det konstnärliga området och inom naturvetenskap som könsfördelningen är jämn. Särskilt framträdande är den ojämna könsfördelningen inom teknik och inom vård- och omsorgsutbildningarna. Fördelningen har varit oförändrad under de senaste åren. Lärosätenas arbete för att uppnå en jämnare könsfördelning på utbildningar med sned könsfördelning ger framför allt resultat när det gäller att öka andelen kvinnor på tekniska utbildningar. Arbetet med att öka andelen män på lärar- och vårdutbildningar visar inte lika goda resultat.

Distansutbildningen inom högskolan har fortsatt att öka. Under läsåret 2008/09 uppgick antalet distansstudenter till 119 000, vilket är 17 600 fler än föregående läsår och nästan fyra gånger så många som för tio år sedan. Det innebär att drygt var fjärde student numera läser på distans eller kombinerar distansstudier med campusförlagda studier. Av distansstudenterna läser 40 % samtidigt campuskurser. Av de studenter som enbart läser på distans var 80 % registrerade på deltid. Jämfört med övriga studenter är drygt dubbelt så många distansstudenter över 34 år, och andelen kvinnor är högre.

Höstterminen 2009 sökte totalt 360 000 personer till utbildningsprogram och kurser vid universitet och högskolor, vilket är en ökning med 22 % jämfört med hösten 2008. Fördelningen mellan könen har varit densamma under en lång tidsperiod men blev något jämnare hösten 2009. Av det totala antalet sökande var 62 % kvinnor och 38 % män.

Antalet sökande utan tidigare högskoleutbildning ökade med 29 % jämfört med höstterminen 2008 och uppgick till 121 000. En stor del av ökningen beror på att fler 19-åringar har sökt, vilket till viss del kan förklaras av att årskullen är större än i fjol och av att andelen sökande 19-åringar i förhållande till befolkningen har ökat jämfört med föregående höst.

Av de ungdomar som föddes 1984 hade 44 % påbörjat högskolestudier vid 24 års ålder. Det är något färre jämfört med årskullen innan. Det är fortfarande stora skillnader mellan olika län och kommuner när det gäller andelen av en årskull som påbörjar högskolestudier. Uppsala, Stockholms och Gotlands län hade högst övergång där mellan 46 och 49 % av årskullen född 1984 påbörjat studier 2008. Gävleborgs, Södermanlands och Dalarnas län hade lägst övergång med andelar mellan 39 och 40 %. Könskillnaderna i fråga om övergång är stora och har inte förändrats märkbart för de senaste årskullarna. År 2008 hade 52 % av de 24-åriga kvinnorna påbörjat studier, medan motsvarande andel av männen var 36 %.

Sedan läsåret 1999/2000 har antalet inresande utländska studenter som påbörjar studier vid svenska universitet tredubblats och läsåret 2008/09 uppgick antalet till 36 600, av vilka 45 % var kvinnor och 55 % män. De

utländska studenternas andel bland högskolenybjörjare har ökat från 11 % läsåret 1999/00 till 26 % läsåret 2008/09. Totalt utgjorde de inresande studenterna 9 % av samtliga studenter i Sverige under 2008/09.

Av de utländska studenterna kom 23 700 till Sverige som fritt inresande studenter utanför utbytesprogram (s.k. free mover-studenter) och 13 000 inom ramen för utbytesprogram. Drygt en tredjedel av de fritt inresande studenterna läsåret 2008/09 kom från länder i Asien. Bland dessa kom flest från Kina och Pakistan. Jämfört med föregående läsår har antalet fritt inresande studenter ökat mycket från Iran, Bangladesh och Pakistan.

Prestationsgraden, dvs. kvoten mellan avklarade poäng och helårsstudenter, har varit praktiskt taget oförändrad sedan 1993 när systemet med helårsstudenter och helårsprestationer infördes. Under 2009 klarade studenterna i genomsnitt 79 % av de poäng de var registrerade för, vilket är en minskning jämfört med de senaste åren.

Utbildningsområdena undervisning, vård och konst har de högsta prestationsgraderna. Den höga prestationsgraden förklaras med att kurserna inom dessa områden ofta ingår i program och att examen behövs för legitimation för att utöva t.ex. vissa vårdyrken. Lägst är prestationsgraden inom humaniora där en övervägande del av utbildningarna består av fristående kurser. Inom alla utbildningsområden har män en lägre prestationsgrad än kvinnor.

Efter en kraftig nedgång 2004 och 2005 ökade 2008 antalet nybjörjare till utbildning på forskarnivå tydligt med ca 10 %, och antalet nybjörjare har ökat ytterligare något 2009. Könsfördelningen bland de nyantagna är jämn. Högst andel kvinnor finns inom medicin med 59 % och lägst inom teknik med 30 %. Antalet personer som har påbörjat utbildning till licentiatexamen har fortsatt att minska.

Antalet doktorsexamina sjönk med ca 200 under 2009 till knappt 2 700, vilket är den största nedgången sedan 1993 och den största procentuella nedgången någonsin. Antalet licentiatexamen minskade något under 2009 till ca 750. Andelen kvinnor som avlade doktorsexamen översteg för första gången 50 % 2009.

Anslagen för 2011

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 2 till detta betänkande.

2:1 Högskoleverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 177 031 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:1 Högskoleverket och avslår motionsyrkanden om annat anslagsbelopp eller insatser.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP, V).

Propositionen

Anslaget används för Högskoleverkets förvaltningskostnader, inklusive utvärdering och tillsyn av högskolans verksamhet, statistik om verksamheten vid universitet och högskolor samt bedömning av utländska eftergymnasiala utbildningsmeriter.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:1 Högskoleverket för budgetåret 2011 anvisar 177 031 000 kr.

Till följd av pris- och löneomräkning minskar anslaget med 356 000 kr (0,2 %).

Motionen

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår i motion 20010/11:Ub426 yrkande 1 i denna del att resurserna till anslaget för Högskoleverket ska öka med 412 500 000 kr utöver regeringens förslag för 2011.

Motionärerna vill i enlighet med samma motions yrkande 2 i denna del förbättra utbildningen vid högskolan genom satsningar på kvalitet (fler lärarledda timmar i högskolan) med 200 000 000 kr, satsning på bättre karriär- och yrkesvägledning med 50 000 000 kr och bättre möjligheter till praktik i högskolan med 40 000 000 kr.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill vidare i enlighet med samma motions yrkande 3 i denna del öka antalet högskoleplatser med 2 500 fler platser än regeringen 2011 och avsätta 122 500 000 kr för denna åtgärd.

I motionen framhålls att utbildning inte bara är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft utan också till människors frihet att forma sina egna liv. Ska företagen klara av att ständigt utvecklas måste deras anställda också kunna göra det. Det förutsätter, enligt motionärerna, breda investeringar i utbildning. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill avsätta resurser för totalt 44 000 fler studie- och praktikplatser 2011 varav 2 500 platser inom högskolan. I motionens yrkande 4 föreslås att Högskoleverket ska bemyndigas att fördela dessa platser inom högskolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning. Utskottet avstyrker därmed motion 2009/10:Ub426 yrkandena 1–3 i denna del och yrkande 4.

Yrkanden om ökade satsningar på kvalitet inom grundutbildningen har utskottet behandlat tidigare, senast vid riksmötet 2009/10. Satsningar på ökad kvalitet i högskolans utbildningar har gjorts under förra mandatperioden, både 2007 och 2008 (bet. 2006/07:UbU1, rskr. 2006/07:54, bet. 2007/08:UbU1, rskr. 2007/08:70). År 2007 satsades 120 000 000 kr för att höja ersättningsnivåerna till utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi. Under 2008 satsades ytterligare 240 000 000 kr för att höja kvaliteten i utbildningen. Förstärkningarna har bl.a. syftat till att öka undervisningstiden.

Regeringen beräknar nu en höjning av grundutbildningsanslagen på inledningsvis 200 000 000 kr 2012 och fr.o.m. 2013 totalt 400 000 000 kr. En sådan höjning bör enligt regeringen läggas på utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap, där behovet bedöms vara som störst, genom att ersättningen per helårsstudent inom dessa områden höjs. Ersättningen per helårsstudent inom samhällsvetenskap och humaniora skulle därmed öka med ca 1 600 kr eller ca 7 % 2012. Ökningen skulle motsvara 3 200 kr eller ca 15 % fr.o.m. 2013.

Riksdagen beslutade dessutom i juni 2010 att resurser för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska fördelas även på grundval av kvalitetsutvärderingar av utbildningarnas resultat (prop. 2009/10:139, bet. 2009/10:UbU20, rskr. 2009/10:320). Lärosäten med utbildningar som vid en kvalitetsutvärdering ges högsta omdömet uppmuntras och får bekräftelse genom en ökad resurstilldelning. Detta blir ett viktigt kvalitetsincitament. Den kvalitetsbaserade resurstilldelningen ska påbörjas 2013 och vara fullt utbyggd 2015. Fullt utbyggd omfattar den kvalitetsbaserade resurstilldelningen 295 000 000 kr. De första medlen som tilldelas 2013 avses att omfatta 95 000 000 kr och kommer att baseras på utbildningsutvärderingar som ska genomföras av Högskoleverket 2011 och 2012.

Yrkanden om praktik i högskoleutbildningar har också behandlats av utskottet vid tidigare riksmöten (bl.a. i bet. 2008/09:UbU1 och bet. 2009/10:UbU1). Utskottet har bl.a. anfört att praktik redan i dag utgör en viktig del av många utbildningar, t.ex. inom medicin-, vård-, lärar-, socionom- och journalistutbildningarna. Utskottet har även framhållit att studenter uppsatsarbeten och examensjobb kan fungera som kontaktytor mot arbetsmarknaden. Flera lärosäten satsar i dag på praktiska inslag, vilket utskottet välkomnar. Det kan även tilläggas att det visserligen är lärosäten som ansvarar för hur utbildningsprogram ska läggas upp och vad olika kurser ska innehålla, men att den högre utbildningen också ska svara mot studenternas efterfrågan och även mot arbetsmarknadens behov.

Vad gäller stöd till studenter i övergången mellan studier och arbete ser utskottet positivt på den verksamhet som bedrivs vid många lärosäten men anser att sådana insatser faller inom ramen för ordinarie anslag.

Enligt 6 kap. 3 § högskoleförordningen (1993:100) ska studenter ges tillgång till studievägledning och yrkesorientering. Högskolan ska se till att den som avser att påbörja en utbildning har tillgång till den information om utbildningen som behövs. Universitet och högskolor har i regleringsbrevet för 2009 getts mål som bl.a. inkluderar att förbättra information och vägledning om utbildningsvägar vid lärosätet samt om framtida möjligheter på arbetsmarknaden för olika utbildningar. Återrapportering om arbetet ska ske i samband med årsredovisningen för 2012.

Vad gäller yrkanden om en ytterligare utbyggnad av högskolan vill utskottet understryka att en av de stora satsningar som görs inom utgiftsområde 16 för åren 2010 och 2011 är den tillfälliga satsningen på 10 000 nya platser vid våra universitet och högskolor. I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) beslutade riksdagen om en tillfällig satsning på 10 000 extra högskoleplatser för 2010 och 2011 till 25 universitet och högskolor till en kostnad av totalt 700 000 000 kr per år (bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126). Utbildningsplatserna fördelas framför allt mot bakgrund av de bedömningar som lärosätena själva har gjort av möjligheterna att med bibehållen kvalitet tillfälligt öka antalet platser. Utskottet har välkomnat denna satsning (2009/10:UbU1 s. 47) och anser den vara tillräcklig utifrån de givna förutsättningarna. Utskottet vill här än en gång framhålla att en utbyggnad av högskolan alltid bör ske med bibehållen kvalitet.

Högskoleverkets uppgift enligt myndighetens instruktion omfattar inte att fördela resurser för utbildning till universitet och högskolor. Utskottet vill avslutningsvis erinra om att enligt det nuvarande resursfördelningssystemet som riksdagen beslutat om (prop. 1992/93:1, 1992/93:UbU3, rskr. 1992/93:103) tilldelas varje universitet och högskola ett anslag för grundläggande högskoleutbildning som beräknats enligt vissa kända principer. Varje universitet och högskola ska erhålla resurser för den grundläggande utbildningen inom ramen för ett samlat anslag. Utskottet anser inte att denna ordning bör ändras.

2:2 Verket för högskoleservice

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 19 957 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:2 Verket för högskoleservice.

Propositionen

Anslaget används för utgifter för antagningsverksamheten och bedömningar av utländska gymnasiebetyg vid Verket för högskoleservice.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:2 Verket för högskoleservice för budgetåret 2011 anvisar 19 957 000 kr.

I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 300 000 kr (1,5 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Anslagen för grundutbildning vid universitet och högskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de av regeringen föreslagna anslagsbeloppen, sammanlagt 19 693 691 000 kr, för budgetåret 2011 under anslagen för grundutbildning vid universitet och högskolor.

Propositionen

Under anslagen till statliga universitet och högskolor beräknas all ersättning som är förenad med de utbildningsuppdrag och de särskilda åtaganden som ska gälla för lärosätena. Ersättningen avser utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2011 anvisar 19 693 691 000 kr för grundutbildning. Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer har för budgetåret 2011 pris- och löneomräknats med 0,22 %. Förslag till anslagsbelopp per lärosäte framgår av bilaga 2.

Regeringens förslag innebär bl.a. följande.

I början av 2010 beslutade riksdagen efter förslag av regeringen om en tillfällig satsning på 500 högskoleplatser under 2010 till fyra lärosäten i Västra Götalands län med anledning av de svårigheter som regionen stod inför (prop. 2009/10:99, bet. 2009/10:FiU21, rskr. 2009/10:348). I den nu aktuella budgetpropositionen föreslås att satsningen fortsätter under 2011.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) beslutade riksdagen om en tillfällig satsning på 10 000 extra högskoleplatser för 2010 och 2011 vid 25 universitet och högskolor till en kostnad om totalt 700 000 000 kr per år (bet. 2009/10:UbU1, rskr. 2009/10:126). Denna satsning fortsätter under 2011.

Med anledning av införandet av studieavgifter för studenter från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz fr.o.m. höstterminen 2011 föreslår regeringen att ca 110 000 000 kr detta år dras in från universitet och högskolor, dvs. 2011. Under 2012 avses ingen motsvarande neddragning göras och nivån återgår således. Antalet studieavgiftsskyldiga studenter beräknas då omfatta motsvarande ca 330 000 000 kr. På detta sätt kan dessa medel, som motsvarar ca 4 500 platser, användas för att trappa ned den tillfälliga satsningen på högskoleplatser under 2010 och 2011.

I budgetpropositionen för 2010 aviserade regeringen permanenta omfördelningar fr.o.m. 2012 på totalt 38 000 000 kr från de lärosäten som fortfarande bedöms ha ekonomiskt utrymme inom takbeloppet till de lärosäten som har starkt söktryck. Dessa omfördelningar bidrar till att den tillfälliga satsningen på nya platser 2010 och 2011 kan genomföras.

Regeringen beräknar en höjning av grundutbildningsanslagen på inledningsvis 200 000 000 kr 2012 och fr.o.m. 2013 totalt 400 000 000 kr. En sådan höjning bör enligt regeringen läggas på utbildningar inom humaniora och samhällsvetenskap, där behovet bedöms vara som störst, genom att ersättningen per helårsstudent inom dessa områden höjs.

Riksdagen beslutade i juni 2010 att resurserna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska fördelas även på grundval av kvalitetsutvärderingar av utbildningars resultat (prop. 2009/10:139, bet. 2009/10:UbU20, rskr. 2009/10:320). Den kvalitetsbaserade resurstilldelningen ska påbörjas 2013 och vara fullt utbyggd 2015. Fullt utbyggd omfattar den kvalitetsbaserade resurstilldelningen 295 000 000 kronor.

Riksdagen beslutade under våren 2010 om propositionen Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter (prop. 2009/10:65, bet. 2009/10:UbU15, rskr. 2009/10:230). I enlighet med förslagen och bedömningarna i propositionen införs fr.o.m. hösten 2011 studieavgifter för studenter som inte är medborgare i länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Schweiz, s.k. tredjelandsstudenter. Varje lärosäte ska bestämma avgifternas nivå så att full kostnadstäckning uppnås för den studieavgiftsfinansierade verksamheten i sin helhet. Intäkterna ska disponeras av lärosätena.

Genom att man låter universitet och högskolor ta ut en studieavgift av tredjelandsstudenter frigörs ett ekonomiskt utrymme inom ramen för lärosätenas ordinarie takbelopp, motsvarande det utrymme som beräknas användas för tredjelandsstudenter. Som en följd av detta föreslås vissa förändringar av anslagen för grundutbildning.

I likhet med den bedömning som regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1) föreslås anslagen minska 2011. Under 2012 avser man inte att göra någon motsvarande neddragning. Från och med 2013 bedöms anslagen minska permanent med de belopp som beräknas motsvara omfattningen av avgiftsbelagda tredjelandsstudenter (se tabell

4.3 i budgetpropositionen för 2011 utg.omr. 16 s. 71). Minskningen av anslagen baseras på antalet tredjelandsstudenter 2008 och är beräknad så att den inte överstiger 10 % av takbeloppet för något lärosäte.

Regeringen avser att använda minskningen av anslagen till insatser för att öka kvaliteten i utbildningen på grundnivå och avancerad nivå. För en kvalitetshöjning av grundutbildningsanslagen beräknas 200 000 000 kr per år fr.o.m. 2013. Den kvalitetsbaserade resursfördelningen beräknas omfatta 95 000 000 kr 2013, och fullt utbyggd att omfatta 295 000 000 kr per år fr.o.m. 2015. Regeringen avser även att använda medel som frigörs från de minskade anslagen till stipendier och information till tredjelandsstudenter. För detta ändamål beräknas 45 000 000 kr årligen fr.o.m. 2013. Regeringen avser att återkomma med förslag om användningen av de medel som ännu inte beräknats under 2013 och 2014.

I propositionen Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter presenterade regeringen två stipendieprogram för tredjelandsstudenter. Det ena stipendieprogrammet riktar sig till studenter från länder som Sverige har ett långsiktigt utvecklingssamarbete med, och 30 000 000 kr föreslås avsättas för detta ändamål fr.o.m. 2011 från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, anslaget 1:1 Biståndsverksamhet. Ambitionen är att programmet, i enlighet med de principer som redovisades i propositionen Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter, på sikt bör utökas. Stipendierna ska användas för att täcka både studieavgifter och levnadskostnader och ska administreras av Svenska institutet. Det andra stipendieprogrammet riktar sig till särskilt kvalificerade studenter från tredjeland (exklusive studerande som kan få stipendier från stipendieprogrammet riktat till studenter från de länder som Sverige har ett långsiktigt utvecklingssamarbete med). Under 2011 ska enligt förslaget 30 000 000 kr anvisas under utgiftsområde 16, och fr.o.m. 2012 beräknar man att avsätta 60 000 000 kr för stipendierna. Medel för detta beräknas under anslaget 2:53 Särskilda utgifter för universitet och högskolor m.m.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet har vid flertalet tillfällen under den förra mandatperioden uttalat att de svenska lärosätena måste ges de bästa förutsättningarna för att Sverige ska kunna fortsätta att utvecklas som en ledande utbildnings- och forskningsnation (se t.ex. bet. 2009/10:UbU13). För att Sverige ska kunna klara den internationella konkurrensen krävs utbildning och forskning i världsklass.

Sedan 2006 har riksdagen och regeringen, såsom redovisas i betänkandet och budgetpropositionen, beslutat en rad reformer för universitets- och högskolesektorn, som genomförts eller är på väg att genomföras. Utskottet kommer med intresse att följa detta reformarbete.

Anslagen för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de av regeringen föreslagna anslagsbeloppen, sammanlagt 11 430 396 000 kr, för budgetåret 2011 under anslagen för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor.

Propositionen

Anslagen används till ersättning för forskning och utbildning på forskarnivå.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2011 anvisar 11 430 396 000 kr för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor. Samtliga ersättningsbelopp för helårsstudenter och helårsprestationer har för budgetåret 2011 pris- och löneomräknats med 0,22 %. Förslag till anslagsbelopp per lärosäte framgår av bilaga 2.

Regeringens förslag innebär sammanfattningsvis bl.a. följande. Regeringen lämnade i forsknings- och innovationspropositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) sin syn på forsknings- och innovationspolitikens inriktning under perioden 2009–2012. Regeringen presenterade en satsning på forskning och innovation. År 2012 beräknas resurserna till forskning ha ökat med 5 miljarder kronor jämfört med 2008.

I budgetpropositionen för 2011 föreslås, i enlighet med vad som aviseras i forsknings- och innovationspropositionen, en ökning med 500 000 000 kr för 2011. Av detta belopp fördelas 300 000 000 kronor för satsningar på strategiska forskningsområden. Vidare tillförs lärosätenas anslag för forskning och utbildning på forskarnivå 200 000 000 kr.

Strategiska forskningsområden

Den enskilt största satsningen i forsknings- och innovationspropositionen är satsningen på strategiska forskningsområden. Regeringen menar att koncentrerade satsningar på högkvalitativ forskning och forskning av stor betydelse för samhället och näringslivet, inklusive en utvecklad forskningsinfrastruktur, behövs för att stärka konkurrenskraften inom svensk forskning och svenskt näringsliv.

Strategiska satsningar görs främst inom tre övergripande områden: medicin, teknik och klimat. På regeringens uppdrag föreslog Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Verket för innovationssystem (Vinnova) och Energimyndigheten i samråd med Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (Fas) en fördelning av de strategiska medlen till lärosätena efter att ha genomfört utlysning, beredning och kvalitetsbedömning av ansökningar.

För de strategiska satsningarna fördelas 500 000 000 kr till lärosäten och Vetenskapsrådet 2010. I budgetpropositionen föreslår regeringen att ytterligare 300 000 000 kr fördelas för de strategiska satsningarna fr.o.m. 2011, varav huvuddelen av medlen fördelas till lärosäten och 36 000 000 kr fördelas till Vetenskapsrådet för särskilda infrastruktursatsningar (se anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation).

Regeringens förslag för 2011 innebär att de strategiska medlen till forskning och infrastruktur fortsatt fördelas i enlighet med de omnämnda forskningsmyndigheternas förslag. Medlen till varje områdesprojekt bör fördelas till det huvudsökande lärosätets anslag för forskning och forskarutbildning. De medel som i ansökningarna om strategiska medel har beräknats till medsökande bör inledningsvis tilldelas dessa av den huvudsökande. På längre sikt har det huvudansvariga lärosätet i samverkan med medsökande ett ansvar för att målen för de strategiska satsningarna uppnås, vilket kan innebära behov av omfördelning av resurser. Se tabell 9.2 (budgetpropositionen för 2011 utg.omr. 16 s. 170) för fördelningen 2010 och 2011 samt den beräknade fördelningen 2012.

Förändringar på anslagen för forskning och forskarutbildning

Anslagen för forskning och forskarutbildning till universitet och högskolor föreslås 2011 öka med 264 000 000 kr (se tabell 9.2 i budgetpropositionen för 2011 utg.omr. 16 s. 170), och i enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) föreslås anslagen för forskning och forskarutbildning öka med ytterligare 200 000 000 kr i en förstärkning av basresursen. Totalt föreslås därmed anslagen för forskning och forskarutbildning öka med 464 000 000 kr 2011.

I enlighet med forsknings- och innovationspropositionen sker en omfördelning baserad på kvalitetsindikatorerna externa medel samt vetenskaplig produktion och citeringar. Tillskotten och omfördelningen av medel på anslagen till forskning för budgetåret 2011 uppgår till de belopp som redovisas i tabell 9.1 Förändringar på anslagen för forskning och forskarutbildning 2011 (budgetpropositionen för 2011 utg.omr. 16 s. 169).

Mer om kvalitetsbaserad fördelning av forskningsmedel

I forsknings- och innovationspropositionen bedömde regeringen att en ny modell för resurstilldelning för forskning och utbildning på forskarnivå borde införas (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160). På samma sätt som i budgetpropositionen för 2010 föreslår regeringen för 2011 att anslagsmedel till lärosätena tillförs utifrån deras resultat mätt med resultatindikatorerna externa medel och vetenskaplig produktion. Sammanlagt 200 000 000 kr föreslås bli anvisade på detta sätt.

Regeringen föreslår också att forskningsmedel omfördelas i enlighet med de indikatorer som redovisas ovan. Sammanlagt ska 1 036 000 000 kr omfördelas enligt förslaget. De medel som ska omfördelas är de 1 006 000 000 kr som ingick i omfördelningen i budgetpropositionen för 2010 samt 10 % av de 300 000 000 kr i resurstillskott som då tillfördes lärosätena. De strategiska forskningsmedlen ingår inte i de medel som omfördelas. Ett resultat av omfördelningen är att drygt 3 000 000 kr omfördelas från universitet till högskolor.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet välkomnar regeringens fortsatta kraftfulla satsning på forskning och anser att riksdagen bör anvisa de föreslagna anslagsbeloppen. Utskottet har tidigare uttryckt (bet. 2009/10:UbU1 s. 42) att de stora satsningar på forskning som inleddes under förra mandatperioden och som fortsätter de närmaste åren är ytterst värdefulla och kommer att stärka Sverige som forskningsnation. Satsningarna kommer att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft och bidra till ökad ekonomisk tillväxt och till vår välfärd.

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om större anslag till forskning under anslag 1:1 Statens skolverk (avsnitt 4 s. 22–23) i detta betänkande.

2:52 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 2 692 546 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:52 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.

Propositionen

Under anslaget beräknas ersättning för högre utbildning och forskning som bedrivs av enskilda utbildningsanordnare med stöd av särskilda regeringsbeslut och i vissa fall avtal som staten ingått med utbildningsanordnarna.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:52 Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m. för budgetåret 2011 anvisar 2 692 546 000 kr.

I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 5 940 000 kr (0,22 %).

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från de belopp som anges i tabell 9.2:52 Fördelning på anslagsposter (budgetpropositionen för 2011 utg.omr. 16 s. 227).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 479 520 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Anslaget används för att finansiera särskilda insatser inom högskoleområdet för vilka medel inte har ställts till förfogande under något annat anslag. Anslaget finansierar även bidrag till Svenska studenthemmet i Paris samt bidrag till Sveriges förenade studentkårer.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. för budgetåret 2011 anvisar 479 520 000 kr.

I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 938 000 kr (0,22 %).

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 kr under 2012.

Regeringens förslag innebär bl.a. följande för 2011. Anslaget föreslås öka med 51 000 000 kr för forskarskolor och 44 000 000 kr för kompletterande utbildning för lärare som en del i regeringens satsning på lärare i skolor och förskolor. Anslaget föreslås vidare öka med 20 000 000 kr för stipendier till tredjelandsstudenter och med ytterligare 10 000 000 kr för insatser i samband med avskaffandet av kårobligatoriet.

Av medlen under anslaget avser regeringen att fördela drygt 10 000 000 kr till spetsutbildning i entreprenörskap och innovation.

Av medlen under anslaget avser regeringen att fördela 50 000 000 kr till de universitet som tidigare har fått medel för att starta innovationskontor inom ramen för de berörda universiteteten.

Av medlen under anslaget avser regeringen att fördela 93 000 000 kr till ett antal lärosäten för kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. I dag pågår kompletterande utbildningar för lärare, jurister, läkare, tandläkare och sjuksköterskor. Det finns ett stort behov av sådan utbildning till exempelvis läkare. Medel under anslagsposten ska dessutom finansiera planering och, om möjligt, genomförande av ytterligare kompletterande utbildningar, t.ex. för personer med examen inom andra reglerade hälso- och sjukvårdsyrken inom ramen för olika integrationsinsatser.

Av medlen under anslaget avser regeringen att fördela totalt 6 000 000 kr till Ersta Sköndal högskola AB, Sophiahemmet Ideell förening och Stiftelsen Rödakorshemmet. Medlen ska användas av högskolorna till den extraintagning till sjuksköterskeutbildningen som gjordes 2009 om 20 helårsstudenter vid respektive högskola. Därtill anges en rad andra ändamål.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

2:54 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 487 804 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:54 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor.

Propositionen

Anslaget används för ersättning för forskning vid högskolor som inte har tillstånd att utfärda examina på forskarnivå samt för konstnärlig forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid de konstnärliga högskolorna i Stockholm.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:54 Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor för budgetåret 2011 anvisar 487 804 000 kr.

I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 1 090 000 kr (0,22 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

2:55 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 2 193 303 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 2:55 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning.

Propositionen

Anslaget används för ersättning till sex landsting enligt avtal mellan svenska staten och berörda landsting om samarbete om grundutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården samt för ersättning till två landsting enligt avtal om samarbete om grundutbildning av tandläkare, odontologisk forskning och utveckling av tandvården. Medel på anslaget används till studenter vid Uppsala, Lunds, Göteborgs, Umeå och Linköpings universitet samt Karolinska Institutet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 2:55 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning för budgetåret 2011 anvisar 2 193 303 000 kr. I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 4 936 000 kr (0,22 %).

Läkarutbildningen

Regeringen har vid beräkning av anslaget utgått från följande utbyggnad av antalet platser vid läkarutbildningen. Antalet platser på läkarutbildningen föreslås öka i enlighet med vad regeringen presenterat i budgetpropositionerna för 2006, 2007, 2008, 2009 och 2010 om att utöka antalet platser på läkarutbildningen vid Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet och Karolinska Institutet.

Antalet platser ökar i enlighet med regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2006 om en utbyggnad av läkarutbildningen vid Uppsala universitet, Göteborgs universitet och Karolinska Institutet med tio helårsstudenter per år och lärosäte. Totalt omfattar denna utbyggnad 2011 en ökning med 165 helårsstudenter vid de tre lärosätena.

Antalet platser ökar i enlighet med bedömningen i budgetpropositionen för 2007 om en utbyggnad av läkarutbildningen vid Lunds universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet och Karolinska Institutet med 8,4 helårsstudenter per år och lärosäte. Totalt omfattar denna utbyggnad 2012

en ökning med 185 helårsstudenter vid de fyra lärosätena. Hela ökningen av anslaget för den utbyggnad som inleddes 2006 respektive 2007 beslutades samma år som satsningen inleddes.

I enlighet med bedömningen i budgetpropositionen för 2008 om en utbyggnad av läkarutbildningen vid Lunds universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet och Karolinska Institutet föreslår regeringen att anslaget för 2011 ökas med 4 233 000 kr. Totalt omfattar denna utbyggnad 185 helårsstudenter vid de fem lärosätena.

I budgetpropositionen för 2009 bedömde regeringen att läkarutbildningen bör utökas med ytterligare 110 helårsstudenter fördelade med 28 till Lunds universitet, 13 till Uppsala universitet, 13 till Göteborgs universitet, 17 till Umeå universitet, 10 till Linköpings universitet och 29 till Karolinska Institutet. Totalt beräknas utbyggnaden 2014 uppgå till 605 helårsstudenter. Anslaget föreslås för 2011 öka för denna utbyggnad med 7 453 000 kr.

Anslaget förslås vidare öka med 2 082 000 kr till följd av den utbyggnad av läkarutbildningen med totalt 30 helårsstudenter, varav 15 till Uppsala universitet och 15 till Linköpings universitet, som inleddes 2010. Fullt utbyggd, 2015, innebär denna satsning att läkarutbildningen beräknas öka med ytterligare 165 helårsstudenter.

Utöver denna utbyggnad kommer Örebro universitet att starta läkarutbildning under 2011. Uppbyggnaden av läkarutbildningen vid Örebro universitet påverkar inte detta anslag, eftersom Örebro läns landsting inte omfattas av det aktuella avtalet mellan staten och sex landsting om samarbete om grundutbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Örebro universitet anordnar den kliniska utbildningen inom ramen för ett eget avtal med Örebro läns landsting.

Tandläkarutbildningen

Regeringen har vid beräkningen av anslaget utgått från följande utbyggnad av antalet platser vid tandläkarutbildningen. I budgetpropositionen för 2009 gjorde regeringen bedömningen att tandläkarutbildningen skulle byggas ut med totalt 30 helårsstudenter, varav 15 till Göteborgs universitet och 15 till Umeå universitet. Totalt uppgår utbyggnaden 2014 till 150 helårsstudenter. Anslaget föreslås 2011 öka med 2 060 000 kr för denna satsning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om fler platser i läkarutbildningen under anslag 1:1 Statens skolverk (avsnitt 4 s. 22–23) i detta betänkande.

Som utskottet konstaterat tidigare (s. 23) har antalet platser på läkarutbildningen ökat varje år under perioden 2006–2010. Som anges i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 16 s. 61) motsvarar utbyggnaden en ökning av antalet nybörjarplatser per år med 26 %. Därtill kommer, som anges i budgetpropositionen för 2011, Örebro universitet att starta läkarutbildning under 2011.

7 Forskning

Inledning

Inom utgiftsområde 16 finns anslag till Vetenskapsrådet, rymdforskning, Institutet för rymdfysik, Kungl. biblioteket, Polarforskningssekreteriatet, Centrala etikprövningsnämnden och de sex regionala etikprövningsnämnderna i Göteborg, Linköping, Lund, Stockholm, Umeå och Uppsala.

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2011 vad gäller anslag och bemyndiganden som avser forskning (anslagen 3:1–3:12). Se även avsnitt 5 Universitet och högskolor ovan, under rubriken Anslag för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor.

Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning som ges i budgetpropositionen.

Resultat

De statliga medlen till forskning och utveckling (FoU) inom statsbudgeten beräknas 2010 uppgå till 29,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 3,6 % av statsbudgeten. Detta är en ökning med 950 000 000 kr jämfört med 2009.

Regeringen har i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen Ett lyft för forskning och innovation presenterat en satsning på forsknings- och utvecklingsmedel (FoU-medel) på 5 miljarder kronor under perioden 2009–2012 (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160). År 2009 tillfördes 2,4 miljarder kronor, och 2010 tillfördes ytterligare 1 miljard kronor. Ytterligare 500 000 000 kr föreslås bli tillförda 2011. Samtidigt sker en viss minskning av FoU-medlen inom andra utgiftsområden, bl.a. inom försvarsområdet.

De nya FoU-medlen kommer under den aktuella perioden främst att stärka anslagen för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor samt användas till forskning inom strategiska forskningsområden. Dessutom höjs anslagen till de tre forskningsråden Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (Fas) samt till Verket för innovationssystem (Vinnova). Insatserna beskrivs närmare i forsknings- och innovationspropositionen.

Utöver statsbudgetens medel beräknas investeringar ske i forskning och utveckling (FoU) med 1,4 miljarder kronor från de forskningsstiftelser som bildades med löntagarfondsmedlen, med uppskattningsvis 2,8 miljarder kronor från EU:s forskningsmedel och med 1,55 miljarder kronor från kommuners och landstings medel för forskning. Sammantaget uppskattas statens investeringar och övriga offentliga investeringar i FoU motsvara en andel av BNP på ca 1,1 % år 2010.

Det svenska näringslivet tillhör de mest FoU-intensiva i världen. Statistiska centralbyrån uppskattade företagens investeringar i FoU till 87,7 miljarder kronor 2008, vilket är en ökning med 3,5 miljarder kronor jämfört med föregående år. I förhållande till BNP motsvarade detta ca 2,8 %. Sverige är en stor producent av vetenskapliga artiklar. Sverige tillhör de 20 länder i världen som har störst produktion av vetenskapliga artiklar och är tillsammans med Schweiz ett av de två länder som producerar mest artiklar per capita.

De statliga anslag som investeras i FoU uppgår till 29,5 miljarder kronor 2010, vilket är en ökning med 950 000 000 kronor i fasta priser jämfört med föregående år. FoU-medlen i statsbudgeten beräknas därmed motsvara 0,92 % av BNP. Av de totala FoU-medlen 2010 fördelas 17,7 miljarder inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Universitet och högskolor tilldelas 13,6 miljarder kronor av dessa medel som direkta forskningsanslag.

De fyra myndigheterna med särskilda uppgifter att finansiera forskning och utveckling, dvs. Vetenskapsrådet, Vinnova, Formas och Fas, beräknas fördela 7,7 miljarder kronor 2010. Forskningsfinansiärernas andel uppgår därmed till ca 26 % av de totala statliga medlen för FoU.

Anslagen för 2011

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 2 till detta betänkande.

3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 4 348 279 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 000 kr under 2012–2016.

Propositionen

Anslagets ändamål är att finansiera stöd till forskning, forskningsinformation och vetenskaplig utrustning. Anslaget används även för internationellt forskningssamarbete samt för utvärderingar, beredningsarbete, resor och seminarier som är kopplade till forskningsstödet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation för budgetåret 2011 anvisar 4 348 279 000 kr. Jämfört med 2010 ökar anslaget med 63 448 000 kr (1,4 %) till följd av pris- och löneomräkning.

I enlighet med vad som bedömdes i forsknings- och innovationspropositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) föreslår regeringen att anslaget ökas med 36 000 000 kr för de särskilda satsningarna på infrastruktur inom ramen för de strategiska satsningar som presenterades där. (Se även under avsnitt 6, Anslagen för forskning och forskarutbildning vid universitet och högskolor i det här betänkandet.)

Från anslaget ska enligt förslaget 251 000 000 kr för avgifter till internationella organisationer överföras till det nya anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer (se nedan) som föreslås i propositionen.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 000 kr under 2012–2016.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 260 061 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 873 000 000 kr under 2012–2016.

Propositionen

Anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer är nytt och ska enligt förslaget användas för avgifter till internationella forskningsorganisationer.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer för budgetåret 2011 anvisar 260 061 000 kr.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 873 000 000 kr under 2012–2016.

Vetenskapsrådet svarar för långsiktiga internationella åtaganden gentemot forskningsorganisationer. Vetenskapsrådet bör därför för budgetåret 2011 ges möjlighet att fatta beslut om sådant stöd som innebär åtaganden för kommande budgetår.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 115 730 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Förvaltning.

Propositionen

Anslaget används för Vetenskapsrådets förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:3 Vetenskapsrådet: Förvaltning för budgetåret 2011 anvisar 115 730 000 kr. Jämfört med 2010 ökar anslaget med 515 000 kr (0,45 %) till följd av pris- och löneomräkning.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:4 Rymdforskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 94 759 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:4 Rymdforskning.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:4 Rymdforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kr under 2012–2016.

Propositionen

Anslaget används för projektstöd till svenska forskare för deltagande i nationell och internationell grundforskning inom rymdområdet. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:4 Rymdforskning för budgetåret 2011 anvisar 94 759 000 kr. I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 2 777 000 kr (1,4 %).

Enligt förslaget överförs 105 000 000 kr för avgifter till internationella organisationer från anslaget till det nya ramanslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer (se nedan) som föreslås i propositionen.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:4 Rymdforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kr under 2012–2016.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 108 791 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kr under 2012–2016.

Propositionen

Anslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer är nytt och ska enligt förslaget användas för avgiften till den Europeiska rymdorganisationens (Esa) vetenskapliga program och för Sveriges avtalsbundna andel av det internationella driftbidraget till Esrange. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer för budgetåret 2011 anvisar 108 791 000 kr.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kr under 2012–2016.

Resursnivån för vetenskapsprogrammet inom Esa fastställs för flera år i taget. Resursnivån för perioden 2006–2010 beslutades i december 2005. Det nu ingångna Esrangeavtalet löper t.o.m. 2010. Rymdstyrelsen bör därför för budgetåret 2011 ges möjlighet att fatta beslut om sådant stöd som innebär åtaganden för kommande budgetår.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

3:6 Institutet för rymdfysik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 47 793 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:6 Institutet för rymdfysik.

Propositionen

Anslaget används för Institutet för rymdfysiks förvaltningskostnader. Institutet bedriver forskning och utveckling, utbildning samt mät- och registreringsverksamhet inom främst rymdfysik, atmosfärfysik och rymdteknik.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:6 Institutet för rymdfysik för budgetåret 2011 anvisar 47 793 000 kr. I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 102 000 kr (0,2 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:7 Kungl. biblioteket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 328 330 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:7 Kungl. biblioteket.

Propositionen

Anslaget används för Kungl. bibliotekets förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:7 Kungl. biblioteket för budgetåret 2011 anvisar 328 330 000 kr. I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 840 000 kr (0,26 %).

Anslaget föreslås öka med 7 500 000 kr från 2011 på grund av att riksdagen har beslutat att verksamheten vid Filmarkivet i Grängesberg, som hittills finansierats under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid fr.o.m. 2011 överförs till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2009/10:100, bet. 2009/10:FiU20, rskr. 2009/10:387).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:8 Polarforskningssekretariatet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 36 861 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:8 Polarforskningssekretariatet.

Propositionen

Anslaget används för Polarforskningssekretariatets förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:8 Polarforskningssekretariatet för budgetåret 2011 anvisar 36 861 000 kr. I anslagsbeloppet ingår en pris- och löneomräkning med 258 000 kr (0,8 %).

I enlighet med vad som bedömdes i forsknings- och innovationspropositionen föreslår regeringen att 5 500 000 kr överförs från anslaget 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål för sekretariatets utökade uppgifter i samband med övertagandet av verksamheten vid Abisko naturvetenskapliga station från Kungl. Vetenskapsakademien.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:9 Sunet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 42 740 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:9 Sunet.

Propositionen

Anslagets ändamål är att finansiera Sunet (Swedish University Computer Network), ett datanätverk för överföring av elektronisk information som binder samman i första hand universitet och högskolor, men också vissa folkbibliotek och läns museer. Sunet finansieras genom detta anslag och genom avgifter från universitet och högskolor. Avgifterna ska täcka de kostnader som inte täcks av anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:9 Sunet för budgetåret 2011 anvisar 42 740 000 kr. I anslaget ingår pris- och löneomräkning med 594 000 kr (1,4 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:10 Centrala etikprövningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 9 018 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:10 Centrala etikprövningsnämnden.

Propositionen

Anslaget används för Centrala etikprövningsnämndens förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:10 Centrala etikprövningsnämnden för budgetåret 2011 anvisar 9 018 000 kr.

Anslaget föreslås öka med 103 000 kr till följd av pris- och löneomräkning (1,15 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:11 Regionala etikprövningsnämnder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 39 380 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:11 Regionala etikprövningsnämnder.

Propositionen

Anslaget används för de regionala etikprövningsnämndernas förvaltningskostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:11 Regionala etikprövningsnämnder för budgetåret 2011 anvisar 39 380 000 kr.

Anslaget föreslås öka med 379 000 kr till följd av pris- och löneomräkning (0,97 %).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 114 459 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål.

Propositionen

Anslaget används för forskningsverksamhet och vissa särskilda utgifter inom forskningsområdet.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget 3:12 Särskilda utgifter för forskningsändamål för budgetåret 2011 anvisar 114 459 000 kr.

Anslaget föreslås öka med 1 668 000 kr till följd av pris- och löneomräkning (1,4 %).

I enlighet med vad som bedömdes i forsknings- och innovationspropositionen föreslår regeringen att 5 500 000 kr överförs från anslaget till anslaget 3:8 Polarforskningssekretariatet för sekretariatets utökade uppgifter.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

8 Gemensamma ändamål

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag för budgetåret 2011 vad gäller anslag till myndigheter och stöd för gemensamma ändamål (anslagen 4:1–4:4). Under respektive anslag behandlas även eventuella bemyndiganden för tid efter 2011. Avsnittet inleds med en sammanfattning av den resultatredovisning om internationellt studentutbyte som ges i budgetpropositionen.

Resultat

De utländska studenternas andel bland högskolenybjörjare har ökat från 11 % läsåret 1999/00 till 26 % läsåret 2008/09. Totalt utgjorde de inresande studenterna 9 % av samtliga studenter i Sverige under 2008/09. Av de utländska studenterna kom 23 700 till Sverige som fritt inresande studenter utanför utbytesprogram (s.k. free mover-studenter) och 13 000 inom ramen för utbytesprogram.

Under läsåret studerade 24 400 svenska studenter utomlands, vilket är en ökning med 3 % jämfört med läsåret innan. Nära 19 500 av dessa studerade utomlands som fritt utresande studenter utanför utbytesprogram och ca 5 000 inom ramen för något utbytesprogram.

Svenska studenters deltagande i Erasmusprogrammet ökade under 2008/09, och totalt åkte knappt 2 700 studenter utomlands inom Erasmus för studier eller praktik. Lärarutbyte sker bl.a. inom ramen för Erasmusprogrammet. Under läsåret 2008/09 har antalet utresande lärare vid svenska lärosäten inom programmet ökat markant. Samma läsår åkte 521 lärare ut för att undervisa vid ett annat europeiskt lärosäte. Personalfortbildning inom Erasmus har rönt stort intresse, och antalet deltagare från svenska lärosäten uppgick till 159 under läsåret 2008/09.

Internationella programkontoret inom utbildningsområdet har fördelat 171 studentstipendier om ca 4 800 000 kr till svenska universitet och högskolor. Dessa medel ska användas till svenska studenter som deltar i utbyte med lärosäten i utomeuropeiska länder. Genom programkontoret har drygt 9 600 000 kr fördelats till svenska universitet och högskolor inom ramen för satsningen på ökad lärarmobilitet.

Anslagen för 2011

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag finns i bilaga 2 till detta betänkande.

4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 57 559 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kr under 2012.

Propositionen

Anslaget används för Internationella programkontoret för utbildningsområdets (IPK) verksamheter. Verksamheten omfattar framför allt EU:s program för livslångt lärande samt vissa nordiska och nationella program för främjande av internationellt samarbete.

IPK har fr.o.m. den 1 januari 2010 i uppdrag att vara nationellt kontor för EU-nätverket Eurydike. Med anledning av detta föreslår regeringen en permanent ökning av myndighetens ramanslag 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet med 800 000 kr. Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 1:1 Statens skolverk, anslaget 1:2 Statens skolinspektion, anslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten samt anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan minskas med 150 000 kr vardera och anslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. minskas med 200 000 kr.

En ny programdel, Förberedande besök, införs inom programmet Erasmus Mundus som ger en möjlighet för svenska lärosäten att besöka tilltänkta partner för en gemensam planering inför en eventuell ansökan. Med anledning av detta föreslår regeringen en förstärkning av myndighetens anslag med 300 000 kr. Enligt förslaget ska förstärkningen finansieras genom att anslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. minskas med motsvarande belopp.

Anslaget föreslås minska med 60 000 kr till följd av ändrad finansiering av verksamhetsstödet för den statliga budgetprocessen.

Regeringen bemyndigas att under 2011 för ramanslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kr under 2012.

Regeringen anger som skäl för bemyndigandet att myndigheten under 2010 behöver fatta beslut om att dela ut stipendier för att kunna ge mottagarna rimliga förutsättningar att planera och genomföra verksamheten under 2012.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 57 559 000 kr. I beloppet ingår en pris- och löneomräkning med 0,33 %.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslagen.

4:2 Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 30 886 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 4:2 Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer.

Propositionen

Anslaget avser kostnader kopplade till Sveriges medlemskap i Unesco och de Unescokonventioner som Sverige har ratificerat.

Anslaget avser till större delen Sveriges medlemsavgift till Unesco, som utbetalas i euro och USD. Genom anslaget finansieras också medlemsavgifter till konventionen om skydd för världens kultur- och naturarv, Internationella centret för bevarande och restaurering av kulturföremål i Rom (ICCROM) samt de avgifter som är kopplade till konventionen om det immateriella kulturarvet och konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar samt kostnader för övriga Unescokonventioner som Sverige har ratificerat.

Utgifterna för anslaget påverkas främst av utvecklingen av Unescos budget, Sveriges andel av budgeten och eventuella valutaförändringar. Avgiften till Unesco för de kommande två åren beslutades vid Unescos generalkonferens i oktober 2009. Medlemsavgiften betalas i början av 2011.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 30 886 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 4 493 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 4:3 Kostnader för Svenska Unescorådet.

Propositionen

Anslaget avser kostnader för Svenska Unescorådet samt bevakning och genomförande av Unescos verksamhet.

Varje medlemsland ska enligt Unescos konstitution ha en nationalkommission. Denna ska utgöra en länk mellan landets regering och Unesco. I Sverige utgörs nationalkommissionen av Svenska Unescorådet. Svenska Unescorådets arbete baseras på den svenska Unescostrategin, som i sin tur utgör grunden för hela det svenska engagemanget i Unesco.

Enligt förslaget överförs 29 810 000 kr från anslaget till det nya anslaget 4:2 Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer som föreslås i propositionen.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 4 493 000 kr. I beloppet ingår en pris- och löneomräkning med 1,41 %.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

4:4 Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet, 12 054 000 kr, för budgetåret 2011 under anslaget 4:4 Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning.

Propositionen

Anslagets ändamål är att finansiera utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning. Anslaget används också för övergripande statistik inom utbildningsområdet. Genom anslaget finansieras vidare de årliga kostnaderna för OECD-CERI:s indikatorprogram INES.

Delar av anslaget används för verksamheter av tillfällig art och där behoven uppstår löpande under året. Det innebär att anslagsbelastningen kan variera mellan budgetåren.

Regeringen har beräknat anslaget för 2011 till 12 054 000 kr. I beloppet ingår en pris- och löneomräkning med 1,41 %.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till medelsanvisning har inte lett till några motionsyrkanden. Utskottet tillstyrker förslaget.

9 Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen med bemyndiganden inom utgiftsområde 16 enligt regeringens förslag.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om andra anslagsbelopp.
Jämför särskilda yttranden 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Propositionen

En sammanställning av regeringens budgetförslag för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning finns i bilaga 2 i detta betänkande.

Utskottet har i avsnitten 3 Barn- och ungdomsutbildning, 4 Vuxenutbildning, 5 Universitet och högskolor, 6 Forskning och 7 Anslag för gemensamma ändamål redogjort för innehållen i förslagen.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam motion 2009/10:Ub426 redovisat förslag till andra anslagsbelopp samt en höjning av anslagen inom utgiftsområde 16. Sverigedemokraterna har på samma sätt i sin motion 2010/11:Ub459 redovisat förslag till andra anslagsbelopp samt en ökning av utgifterna inom anslagsområde 16. Partierna redovisar sina respektive anslagsframställningar och motiven till dessa i särskilda yttranden. En sammanställning av oppositionspartiernas budgetförslag för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning finns i bilaga 2 i detta betänkande.

Utskottets ställningstagande

I de föregående avsnitten har utskottet redovisat sin bedömning av regeringens och oppositionspartiernas förslag inom olika delar av utgiftsområdet och där tagit ställning till samtliga berörda yrkanden. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag och avstyrker därmed motionsyrkanden om andra anslagsbelopp.

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2011 anvisar anslagen inom utgiftsområde 16 enligt förslaget i bilaga 3.

Särskilda yttranden

1. **Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden, punkt 2 (S, MP, V)**

Mikael Damberg (S), Louise Malmström (S), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svanorp (S), Jabar Amin (MP) och Rossana Dinamarca (V) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam vårmotion och i en gemensam regeringsplattform presenterat vår politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick vare sig den borgerliga alliansen eller vi rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi har valt att fullfölja vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och har därför lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för vår politik är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där vi bryr oss om varandra och där man kan känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens – samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra

Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och många positiva följd effekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro – bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar. För ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen. För trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklara.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformerna ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

Riksdagen har fattat beslut om att ramarna som återfinns i regeringens budgetproposition inte får överskridas. Däremot återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Vi har högre ambitioner än regeringen på utgiftsområde 16. Därmed väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi vill se på politiken inom utgiftsområdet.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att anslagen inom utgiftsområde 16 borde ha utökats med 1 564 000 000 kr på det sätt som framgår av motion 2010/11:Ub426.

Skriftliga omdömen ska ges från första årskursen så att det hela tiden är tydligt för elever, föräldrar och lärare vad som krävs för att nå målen. För att varje elev ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och för att främja pedagogisk mångfald ska det vara möjligt att avvika från den nationella timplanen.

Betyg ska ges från årskurs 7. Därför avvisar vi regeringens medel till betyg från årskurs 6, 15 000 000 kr. Vi vill utvärdera de senaste årens stora skolreformer och stärka möjligheterna till en likvärdig utbildning, ökad kvalitet och en sammanhållen skola. Gymnasieskolan ska ge alla högskolebehörighet. Vi avvisar också regeringens medel till entreprenörskap i utbildningen, 18 500 000 kr. Sammantaget minskar vi anslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet med 33 500 000 kr 2011.

Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft, men också till människors frihet att forma sina egna liv. Ska företagen klara av att ständigt utvecklas måste deras anställda också kunna göra det. Det förutsätter breda investeringar i utbildning. Vi avsätter därför resurser för

totalt 44 000 fler studieplatser och praktikplatser 2011 varav 1 000 studieplatser inom yrkeshögskolan. Anslaget 1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan ska därför tillföras 65 miljoner kronor utöver vad regeringens anslagit.

Vi vill vidare tillföra totalt 1 120 000 000 kr mer till anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning än vad regeringen anslagit. Det högre anslagsbeloppet omfattar ett s.k. kunskapslyft 2.0, vilket motsvarar 2 500 platser eller 175 000 000 kr. Vidare ingår en satsning på komvux med ett tillskott på 5 000 platser eller 225 000 000 kr. Dessutom ska folkhögskolorna tillföras 2 000 platser, vilket gör att anslaget behöver öka med 170 000 000 kr. Ett korttidsstudiestöd som omfattar 5 000 platser motsvarar en anslagsökning med 50 000 000 kr. För att förbättra kvaliteten inom sfi tillförs anslaget 100 000 000 kr. Syftet är att nyanlända invandrare lättare ska få jobb. Språket är i sammanhanget en viktig nyckel. Vidare kan vi konstatera att många unga som inte får jobb saknar en fullständig gymnasieexamen. Vår långsiktiga ambition är att alla före 25 år ålder ska ha en fullständig gymnasieexamen. Vi vill därför redan 2011 införa ett s.k. ungdomslyft, som ska ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiekompetens. Ungdomslyftet har 8 000 platser och för det avsätter vi 400 000 000 kr inom vår satsning på anslaget 1:15 Statligt stöd inom vuxenutbildningen.

Vi satsar 412 500 000 kr på högskolan utöver regeringens förslag för 2011. Denna satsning fördelas enligt följande. Vi vill förbättra utbildningen vid högskolan genom satsningar på kvalitet, framför allt genom fler lärarledda timmar i högskolan, med 200 000 000 kr, satsningar på bättre karriär- och yrkesvägledning med 50 000 000 kr och bättre möjligheter till praktik i högskolan med 40 000 000 kr.

Vi vill öka antalet högskoleplatser med 2 500 fler platser än regeringen 2011 och vill avsätta 122 500 000 kr för denna åtgärd.

Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft, men också till människors frihet att forma sina egna liv. Ska företagen klara av att ständigt utvecklas måste deras anställda också kunna göra det. Det förutsätter, enligt oss, breda investeringar i utbildning. Vi vill avsätta resurser för totalt 44 000 fler studie- och praktikplatser 2011 varav 2 500 platser inom högskolan. Vi anser att Högskoleverket ska bemyndigas fördela dessa platser inom högskolan.

2. Anslagen inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning för budgetåret 2011 samt vissa bemyndiganden, punkt 2 (SD)

Richard Jomshof (SD) anför:

Sverigedemokraterna anser att anslagen inom utgiftsområde 16 borde ha utökats med 646 miljoner kronor på det sätt som framgår av motion 2010/11: Ub459.

För att Sverige även i framtiden ska kunna hävda sig på den internationella marknaden och säkra den svenska sysselsättningen fordras ökade resurser till forskning. Sverigedemokraterna vill därför successivt höja forskningsanslagen för utbildningsområdet och anslå 400 000 000 kr till ändamålet. Ansvaret för att fördela resurserna tilldelas Statens skolverk, anslaget 1:1. Skolverket får även i uppgift att fördela 100 000 000 kr till utökat antal läkarplatser vid landets högskolor och universitet.

Anslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning ska tillföras 146 000 000 kr mer än vad regeringen anslagit. Anslagshöjningen för komvux ska ses som ett led i ambitionen att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 16:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434) (avsnitt 2.1 och 9.2.36).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011–2014 besluta om kapitaltillskott till holdingbolag knutna till universitet och högskolor (avsnitt 4.3.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2012 och 2013 (avsnitt 9.1.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2012 och 2013 (avsnitt 9.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:6 Särskilda insatser inom skolområdet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.1.6).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.1.10).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning besluta om bidrag till yrkeshögskolan, kvalificerad yrkesutbildning och lärlingsutbildning för vuxna till vissa hantverksyrken som inklusive tidigare gjorda åtagande medför behov av framtida anslag på högst 1 986 920 000 kronor under 2012 och högst 613 080 000 kronor under 2013–2014 (avsnitt 9.1.15).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m. besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folk-

- högskolor, universitet och högskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 77 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.1.16).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.2.53).
 10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 9.3.1).
 11. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 873 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 9.3.2).
 12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:4 Rymdforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 150 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 9.3.4).
 13. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 3:5 Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 9.3.5).
 14. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 4:1 Internationella programkontoret för utbildningsområdet besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 9.4.1).
 15. Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning i enlighet med uppställningen i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Ub354 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att se över stödet till folkbildningen, satsningen på ungdomar med ofullständiga betyg och dagens åldersgränser.

2010/11:Ub426 av Mikael Damberg m.fl. (S, MP, V):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning enligt uppställning:

Tabellen återfinns på sidan 1 i motionen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd kvalitet i skolan, högskolan och vuxenutbildningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fler studieplatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om högskoleplatser och bemyndigar regeringen att fördela dessa.

2010/11:Ub459 av Johnny Skalin och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 646 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2011 eller således 55 177 516 000 kr.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Anslagsförslag för 2011 under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag		
			S	MP	V SD
1:1	Statens skolverk	315 768			+500 000
1:2	Statens skolinspektion	338 543			
1:3	Specialpedagogiska skolmyndigheten	704 200			
1:4	Sameskolstyrelsen	26 659			
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	917 040	-33	500	
1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	419 761			
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 660 000			
1:8	Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	151 603			
1:9	Bidrag till svensk undervisning i utlandet	101 565			
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 046 100			
1:11	Förstärkning av basfärdigheter	400 000			
1:12	Bidrag till vissa studier	15 525			
1:13	Myndigheten för yrkeshögskolan	104 830	+65	000	
1:14	Utveckling av vuxenutbildning m.m.	8 721			
1:15	Statligt stöd till vuxenutbildning	3 350 142	+1	120 000	+146 000
1:16	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.	145 618			
2:1	Högskoleverket	177 031	+412	500	
2:2	Verket för högskoleservice	19 957			
2:3	Uppsala universitet: Grundutbildning	1 393 036			
2:4	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	1 717 156			
2:5	Lunds universitet: Grundutbildning	1 756 694			
2:6	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	1 754 167			
2:7	Göteborgs universitet: Grundutbildning	1 770 474			
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	1 319 593			
2:9	Stockholms universitet: Grundutbildning	1 601 402			

Anslag (ramanslag)	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
		S MP V	SD
2:10 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 373 807		
2:11 Umeå universitet: Grundutbildning	1 206 975		
2:12 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	935 352		
2:13 Linköpings universitet: Grundutbildning	1 295 829		
2:14 Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	695 834		
2:15 Karolinska Institutet: Grundutbildning	704 019		
2:16 Karolinska Institutet: Forskning och forskarutbildning	1 201 613		
2:17 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	1 063 687		
2:18 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	999 582		
2:19 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	628 702		
2:20 Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	322 059		
2:21 Karlstads universitet: Grundutbildning	591 229		
2:22 Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	189 142		
2:23 Linnéuniversitetet: Grundutbildning	958 670		
2:24 Linnéuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	266 652		
2:25 Örebro universitet: Grundutbildning	664 018		
2:26 Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	207 485		
2:27 Mittuniversitetet: Grundutbildning	515 111		
2:28 Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	190 623		
2:29 Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	297 326		
2:30 Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	80 617		
2:31 Malmö högskola: Grundutbildning	874 647		
2:32 Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	101 332		
2:33 Mälardalens högskola: Grundutbildning	589 894		
2:34 Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	75 382		
2:35 Dans- och cirkushögskolan: Grundutbildning	49 438		

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
			S MP V	SD
2:36	Stockholms dramatiska högskola: Grundutbildning	113 295		
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Grundutbildning	86 840		
2:38	Högskolan i Borås: Grundutbildning	441 487		
2:39	Högskolan Dalarna: Grundutbildning	430 234		
2:40	Högskolan på Gotland: Grundutbildning	136 410		
2:41	Högskolan i Gävle: Grundutbildning	410 470		
2:42	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	365 602		
2:43	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	344 199		
2:44	Högskolan i Skövde: Grundutbildning	321 473		
2:45	Högskolan Väst: Grundutbildning	343 014		
2:46	Konstfack: Grundutbildning	130 543		
2:47	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	59 694		
2:48	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	136 440		
2:49	Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	18 358		
2:50	Södertörns högskola: Grundutbildning	371 806		
2:51	Försvarshögskolan: Grundutbildning	22 675		
2:52	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m.	2 692 546		
2:53	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	479 520		
2:54	Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor	487 804		
2:55	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 193 303		
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	4 348 279		
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	260 061		
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	115 730		
3:4	Rymdforskning	94 759		
3:5	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	108 791		
3:6	Institutet för rymdfysik	47 793		
3:7	Kungl. biblioteket	328 330		
3:8	Polarforskningssekreteriatet	36 861		
3:9	Sunet	42 740		
3:10	Centrala etikprövningsnämnden	9 018		
3:11	Regionala etikprövningsnämnder	39 380		

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
			S MP V	SD
3:12	Särskilda utgifter för forskningsändamål	114 459		
4:1	Internationella programkontoret för utbildningsområdet	57 559		
4:2	Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer	30 886		
4:3	Kostnader för Svenska Uneskorådet	4 493		
4:4	Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning	12 054		
Summa för utgiftsområdet		54 531 516	+1 564 000	+646 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2011 under
utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för S, MP, V och SD har avstått från att ta ställning i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1 och 2).

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)	Utskottets förslag
1:1 Statens skolverk	315 768
1:2 Statens skolinspektion	338 543
1:3 Specialpedagogiska skolmyndigheten	704 200
1:4 Sameskolstyrelsen	26 659
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	917 040
1:6 Särskilda insatser inom skolområdet	419 761
1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	3 660 000
1:8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet, m.m.	151 603
1:9 Bidrag till svensk undervisning i utlandet	101 565
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	1 046 100
1:11 Förstärkning av basfärdigheter	400 000
1:12 Bidrag till vissa studier	15 525
1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan	104 830
1:14 Utveckling av vuxenutbildning m.m.	8 721
1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 350 142
1:16 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom utbildningsområdet m.m.	145 618
2:1 Högskoleverket	177 031
2:2 Verket för högskoleservice	19 957
2:3 Uppsala universitet: Grundutbildning	1 393 036
2:4 Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	1 717 156
2:5 Lunds universitet: Grundutbildning	1 756 694
2:6 Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	1 754 167
2:7 Göteborgs universitet: Grundutbildning	1 770 474
2:8 Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	1 319 593
2:9 Stockholms universitet: Grundutbildning	1 601 402
2:10 Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	1 373 807
2:11 Umeå universitet: Grundutbildning	1 206 975
2:12 Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	935 352
2:13 Linköpings universitet: Grundutbildning	1 295 829

Anslag (ramanslag)	Utskottets förslag
2:14	Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning 695 834
2:15	Karolinska Institutet: Grundutbildning 704 019
2:16	Karolinska Institutet: Forskning och forskarutbildning 1 201 613
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning 1 063 687
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning 999 582
2:19	Luleå tekniska universitet: Grundutbildning 628 702
2:20	Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning 322 059
2:21	Karlstads universitet: Grundutbildning 591 229
2:22	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning 189 142
2:23	Linnéuniversitetet: Grundutbildning 958 670
2:24	Linnéuniversitetet: Forskning och forskarutbildning 266 652
2:25	Örebro universitet: Grundutbildning 664 018
2:26	Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning 207 485
2:27	Mittuniversitetet: Grundutbildning 515 111
2:28	Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning 190 623
2:29	Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning 297 326
2:30	Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning 80 617
2:31	Malmö högskola: Grundutbildning 874 647
2:32	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning 101 332
2:33	Mälardalens högskola: Grundutbildning 589 894
2:34	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning 75 382
2:35	Dans- och cirkushögskolan: Grundutbildning 49 438
2:36	Stockholms dramatiska högskola: Grundutbildning 113 295
2:37	Gymnastik- och idrottshögskolan: Grundutbildning 86 840
2:38	Högskolan i Borås: Grundutbildning 441 487
2:39	Högskolan Dalarna: Grundutbildning 430 234
2:40	Högskolan på Gotland: Grundutbildning 136 410
2:41	Högskolan i Gävle: Grundutbildning 410 470
2:42	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning 365 602
2:43	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning 344 199
2:44	Högskolan i Skövde: Grundutbildning 321 473
2:45	Högskolan Väst: Grundutbildning 343 014
2:46	Konstfack: Grundutbildning 130 543
2:47	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning 59 694
2:48	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning 136 440
2:49	Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning 18 358
2:50	Södertörns högskola: Grundutbildning 371 806
2:51	Försvarshögskolan: Grundutbildning 22 675
2:52	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet m.m. 2 692 546
2:53	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. 479 520
2:54	Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete vid vissa högskolor 487 804
2:55	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning 2 193 303

Anslag (ramanslag)		Utskottets förslag
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	4 348 279
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	260 061
3:3	Vetenskapsrådet: Förvaltning	115 730
3:4	Rymdforskning	94 759
3:5	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	108 791
3:6	Institutet för rymdfysik	47 793
3:7	Kungl. biblioteket	328 330
3:8	Polarforskningssekretariatet	36 861
3:9	Sunet	42 740
3:10	Centrala etikprövningsnämnden	9 018
3:11	Regionala etikprövningsnämnder	39 380
3:12	Särskilda utgifter för forskningsändamål	114 459
4:1	Internationella programkontoret för utbildningsområdet	57 559
4:2	Unesco m.m.: Avgifter till internationella organisationer	30 886
4:3	Kostnader för Svenska Unescorådet	4 493
4:4	Utvecklingsarbete m.m. inom områdena utbildning och forskning	12 054
Summa för utgiftsområdet		54 531 516

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i högskolelagen (1992:1434)

Härigenom föreskrivs att bilagan till högskolelagen (1992:1434) ska ha följande lydelse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Bilaga¹

Gällande lydelse

I denna bilaga anges de högskolor som enligt 1 kap. 17 § får utfärda en gemensam examen.

Uppsala universitet
 Lunds universitet
 Göteborgs universitet
 Stockholms universitet
 Umeå universitet
 Linköpings universitet
 Karolinska institutet (universitet)
 Kungl. Tekniska högskolan (universitet)
 Luleå tekniska universitet
 Karlstads universitet
 Linnéuniversitetet
 Örebro universitet
 Mittuniversitetet
 Sveriges lantbruksuniversitet

¹ Senast lydelse 2009:1534.

Blekinge tekniska högskola
 Dans- och cirkushögskolan
Dramatiska institutet
 Försvarshögskolan
 Gymnastik- och idrottshögskolan
 Högskolan i Borås
 Högskolan Dalarna
 Högskolan på Gotland
 Högskolan i Gävle
 Högskolan i Halmstad
 Högskolan Kristianstad
 Högskolan i Skövde
 Högskolan Väst
 Konstfack
 Kungl. Konsthögskolan
 Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
 Malmö högskola
 Mälardalens högskola
 Operahögskolan i Stockholm
 Södertörns högskola
Teaterhögskolan i Stockholm

Föreslagen lydelse

Uppsala universitet
 Lunds universitet
 Göteborgs universitet
 Stockholms universitet
 Umeå universitet
 Linköpings universitet
 Karolinska institutet (universitet)
 Kungl. Tekniska högskolan (universitet)
 Luleå tekniska universitet
 Karlstads universitet
 Linnéuniversitetet
 Örebro universitet
 Mittuniversitetet
 Sveriges lantbruksuniversitet

Blekinge tekniska högskola
 Dans- och cirkushögskolan
 Försvarshögskolan
 Gymnastik- och idrottshögskolan
 Högskolan i Borås
 Högskolan Dalarna
 Högskolan på Gotland
 Högskolan i Gävle
 Högskolan i Halmstad
 Högskolan Kristianstad
 Högskolan i Skövde
 Högskolan Väst
 Konstfack
 Kungl. Konsthögskolan

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Operahögskolan i Stockholm
Stockholms dramatiska högskola
Södertörns högskola